Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 149 (9645). ● 1989 йил 11 август ● жума ● Баҳоси 3 тийин.

ИНТИЗОМ ВА УЮШҚОҚЛИК

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ЙИЛИ ТАҚДИРИНИ, ҲОСИЛ ТАҚДИРИНИ ҲАЛ ҚИЛАДИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида агросаноат комплекси ишини, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ташкил этишни янада яхшилаш, пахта терими мавсумига тайёргарлик масалаларига бағишлаб селектор орқали кенгаш ўтказилди, унда партия ва совет ходимлари, мутахассислар, хўжаликларнинг раҳбарлари қатнашдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **И. А. Каримов** кенгашни очиб бундай деди:

— Бу йил деҳқонларни эркалатиб қўйгани йўқ. Аммо объектив қийинчиликлар тўғрисида гапирганда, ҳар қандай қийинчиликни енгиб ўтиш мумкинлигини унутмайлик. Бунинг учун барча хизматлар ва ходимларнинг интизом ва уюшқоқлиги, инсонга, унинг эҳтиёжлари ва орзу-умидларига доимий эътибор бериш зарур.

Келинглар, шу нуқтаи назардан пахта далаларида ва сабзавот экилган майдонларда қилинган ишларга танқидий назар ташлайлик, республика Агросаноат давлат комитети, унинг жойлардаги органлари ва бошқа ташкилотлар фаолиятини яна бир бор кўриб чиқайлик. Бу ишларга танқидий қараш хатоларимиз ва нуқсонларимизни пухта таҳлил этиб, уларни бартараф қилишга ёрдам беради.

Областлар, районлар ва хўжаликларнинг раҳбарларига сўз берамиз. Уларнинг фикрини эшитайлик.

* * *

С. Мамарасулов — Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари:

— Ҳақиқатан ҳам бу йил деҳқонлар учун жуда қийин келди. Баҳорнинг чўзилиб кетиши, совуқлар шунга олиб келдики, область пахтакорлари 84 минг гектар ерга чигитни қайта экишга мажбур бўлдилар. Ана шу майдонларда ғўза ривожи 20—25 кун кечикиб қолди. Бу кечикишни тугатиш учун ҳозир бутун кучимизни сарфлаяпмиз, агротехниканинг барча усулларидан фойдаланаяпмиз, лекин олдимизда турган вазифа жуда оғир. Ғўза минерал ўғитлар билан уч марта озиқлантирилди, экинларга қўшимча сув таралди.

Ғўзанинг ривожланишидаги аҳволни яққол тасаввур қилиш учун бир мисол келтираман. Ўтган йили ғўза учини чилпишни 22 июлда бошлаган эдик. Бу йил эса бу тадбирни 20 августдан олдин бошлай олмаймиз, яъни бир ой кечикиб амалга оширамиз.

Бизнингча, агротехника қоидаларига аниқ риоя қилиш ғўзанинг ривожланишини жадаллаштиради. Вегетация даврининг охиригача яна икки марта культивация ўтказмоқчимиз. Областдаги ҳамма пахтакорлар шу мақсадни кўзлашаяпти.

Экология вазиятини соғломлаштириш учун қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашнинг биологик усулларидан кенг фойдаланаяпмиз. Ҳозир деярли ҳар бир хўжаликда биология лабораториялари, баъзи жойларда эса биофабрикалар мавжуд.

Йиғим-теримга тайёргарлик ёмон эмас. Тўғри, эҳтиёт қисмларнинг етишмаслиги ишга тўсқинлик қилмоқда, ёнилғи билан таъминлаш ҳам яхши эмас. Шунга қарамай, пахтакорлар ҳосилнинг анчагина қисмини механизация воситалари билан йиғиштириб олишмоқчи, пахта теримига мактаб ўқувчиларини жалб қилмаймиз, деб одамларга ваъда берганимиз етар. Ваъдани бажариш пайти келди.

Ва ниҳоят охирги масала. Бу йил мева ва узум ҳосили кутганимиздан зиёда бўлди. Мамлакат марказининг ўзига саккиз минг тоннадан кўпроқ мева жўнатдик. Ҳосилнинг бир қисмини тошкентликларга етказиб берсак, ёмон бўлмасди. Лекин бу ишга дахлдор бўлган кишилар ана шу масала билан шуғулланмаяпти. Ҳолбуки, областда омборлар, қайта ишлаш корхоналари етишмаслиги яққол сезилиб турибди. Шу аҳвол давом этаверса, қийинчилик билан етиштирилган ҳосилнинг анчагина қисмини нобуд қилиб қўйишимиз мумкин.

Б. Матниёзов — Қорақалпоғистон АССР Элликқалъа районидаги Ленин номли колхоз раиси:

— Жанубий областда ишлаётган Солижон ака ғўза ривожланишдан орқада қолмоқда, деб шикоят қилаётган бўлса, биз, шимолдаги республиканинг аҳолиси нима ҳам дейишимиз мумкин. Бизда ҳам хатарли аҳвол вужудга келди. Бунинг устига сув тақчил.

Аммо биз афсусланмаймиз. Ҳозир ҳамма жойда ғўзага ишлов бераяпмиз, экинга ўғит солдик, энди ғўзалар яхши ривожланмоқда.

Ҳозир эса терим техникасини ремонт қилиш учун катта-катта кучларни сафарбар этдик. Ҳозирги вақтда дала ишларидан бўш бўлган барча механизаторлар ремонтчиларга ёрдам беришмоқда. Машиналарнинг ярмидан кўпроғи ҳозирданоқ тахт қилиб қўйилди. Эҳтиёт қисмлар — подшипник ва шпинделлар бўлса, барча агрегатлар теримга тахт қилиб қўйилган бўлур эди. Биз республика Агросаноат давлат комитети бу борада ёрдам беришини сўраймиз.

Ғўза парваришини сентябрь ойининг дастлабки ўн кунлигида ҳам давом эттирмоқчимиз. Шундай қилинмаса, ҳосилнинг бир қисми нобуд бўлади. Яна бир нарса: самарали дефолиант йўқлиги бизни ташвишлантирмоқда. Бу йил дефолиациялаш муддатлари бирмунча кеч белгиланган. Ўзингизга маълумки, ҳаво ҳарорати бир мунча паст бўлади. Бундай ҳароратда магний хлоратининг самараси унчалик яхши бўлмайди.

Колхозда йиғим-терим графиги ишлаб чиқилган. Графикка мувофиқ, биз теримни 5 октябргача туғаллашимиз керак. Ўйлайманки, биз буни уддалаймиз ва ўз қароримизнинг устидан чиқамиз.

М. Рўзматов — Тошкент область, Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз раиси:

— Бу ерда ҳозирги қишлоқ хўжалик мавсуми қийинчиликлари тўғрисида кўп гапирилди. Аммо мен шундай савол бермоқчиман: пахтакорлар учун қачон йил жуда қулай келган? Мен бундай йилни эслай олмайман. Гоҳ баҳордаги совуқлар, гоҳ жазирама, гоҳ сувнинг етишмаслиги ўсимликнинг ривожланишига тўсқинлик қилади... Ҳаммасини санаб тугатиш қийин.

Бу йил ғўзанинг ривожи тахминан ўн беш кун кечикди. Бу кам эмас. Шунга қарамай хўжалигимизнинг меҳнатчилари йиғим-теримни уюшқоқлик билан ўтказиб, режалаштирилган ҳосилни олишларига ишончлари комил.

Афсуски, пахтакорлар бир мавсум ташвиши билан яшайдиган бўлиб қолишди, ҳеч бўлмаганда яқин келажакка назар солишга, беш йилдан кейин нима бўлади, деб савол беришга уринадиганлар жуда кам. Планлаштирувчи органлар ҳам тахминан шундай иш тутишмоқда, ҳосилдорлик кўрсаткичлари эришилган даражага қараб юқоридан белгилаб бериладн. Бундай ҳосилни қандай қилиб ва нималар эвазига олиш керак? Бу ҳеч кимни қизиқтирмайди.

Ҳозир республикада пахта майдонлари анча қисқартирилган. Бўшатиб олинган ерларга бошқа экинлар экилди. Аммо план амалда олдинги даражада қолиб кетди. Бизнинг хўжалигимизни олиб кўринг. Планни уддалаш учун ҳар гектар ернинг унумини ошириш зарур. Бу рентабелликнинг бирдан-бир йўли. Аммо бу йўл деҳқон учун фойдалими?

Чунки илгари пахтакорлар планга қўшимча топширган ҳосил учун иш ҳақига салмоқли қўшимча олар эдилар. Тўла куч билан ишлашга рағбат бор эди. Ҳозир эса деҳқонларнинг резерви қолмади, ҳисоб. Гапимни тушунинг, бор кучни сарфлаб ишлаш эвазига кам ҳақ олинар экан, бундай ишлаб бўлмайди.

Ҳосилни планлаштиришга ёндашувни ўзгартириш зарурати етилди. Ерларнинг ҳолатига баҳо бериш пайти келди. Мисол учун, агар пайкал барча талабларга жавоб берса, тупроқ етарли миқдорда намланса, бундай ерларга планни юқори қилиб белгилаш зарур. Шўр ерлар, тошлоқ ерлардачи? Бундай ерларда қанчалик меҳнат қилмагин етарлича самара ололмайсан. Менимча бу соҳада «Узгипрозем» институти мутахассислари ва деҳқонларнинг ўзлари жиддий иш олиб боришлари керак. Тупроқ унумдорлигини кўз билан чамалаб белгилаганимиз етар. Аниқ, холисона таҳлил керак. Ернинг имкониятлари ҳам чегарасиз эмас.

Селекциячиларга катта эътирозларим бор. Ҳозир вилт туфайли ғўза навини тез-тез алмаштиришга тўғри келаяпти. Аммо янги навнинг олимлар айтган ҳосилдорлигига амалда ҳеч эришиб бўлмаяпти. Илмий фаразлар бошқа-ю, амалий натижалар бошқа. Шундай экан, ҳосилдорликни олдиндан ошириб белгилаш, деҳқонларга қўшимча қийинчиликлар яратиш керакмикин?

Хўжалигимиз йиғим-терим мавсумига аллақачон тайёр бўлган. Барча техника ремонтдан чиқарилган, шуни ҳам айтиб қўяй, 1969 йилда чиқарилган пахта териш машиналарини ишлатаяпмиз. Чакки эмас, шикоят қилмаймиз, уларни бундан кейин ҳам ишлатиш мумкин. Лекин бунинг учун яна ўша муаммони ҳал қилиш керак — эҳтиёт қисмлар, айниқса шпинделлар, подшипниклар, аккумуляторлар йўқ, ёнилғи билан таъминлаш қийин бўлаяпти. Булар энг муҳим муаммолардир. Уларни тезроқ ҳал этиш талаб қилинади. Ана ўшанда мамлакатга мўл пахта ҳосили етказиб берилади.

Б. М. Олимжонов — Андижон область агросаноат комитетининг раиси:

— Областимиз деҳқонлари шу кунларда пахта далаларида зўр бериб меҳнат қилмоқдалар. Ғўзанинг ҳозирги аҳволидан қониқмаяпмиз. Ҳозир ҳар туп ғўзада ўртача учта ёки ундан сал кўпроқ кўсак бор. Далаларнинг бир қисмида ғўза сийрак.

Ғўзанинг кечкилиги баҳорги ойларида об-ҳаво шароитининг ноқулай келганлиги билан боғлиқ. Ҳозиргача ғўзалар учун етишмаган самарали ҳарорат 179 даражани ташкил қилади. Жойларда барча агротехника усулларини ўз вақтида ўтказиш чоралари кўрилмоқда. Ўғит солиш муддатидан олдин — 10 июлдаёқ тугалланди.

Ғўзаси кечки бўлиб қолган пайкалларда экинга қўшимча ишлов берилмоқда. Ғўза ғовлаб кетишига йўл қўймаслик учун суғориш сифатига алоҳида эътибор бераяпмиз.

Ўсимликнинг ривожи турлича эканлигини ҳисобга олиб, ғўзанинг учи чилпиб ташланмоқда, бу усулни ўз вақтида амалга оширишга ҳаракат қилаяпмиз. Бу йилги ёзда ғўзанинг ўрта босқичдаги ҳосили сақлаб қолинганлиги қувончлидир.

Пахтазорларнинг кўп қисмида «Қирғизистон—3», «Андижон—9», «С—65—24» тезпишар навлар етиштирилмоқда. Бинобарин, мўл ҳосил оламиз деб умид қилмоқдамиз.

Ҳосилни машиналар билан йиғиштириб олишга зўр бериб тайёргарлик кўрмоқдамиз. Терим техникасининг 90 проценти ремонт қилинди, ғўза баргини тўкишга тайёргарлик тугалланмоқда.

Чорвачилик масалалари ҳам эътибордан четда қолгани йўқ. Давлатга сут, тухум, жун топшириш йиллик планлари бажарилади.

Ғаллакорлар гектаридан 38,8 центнер дон олдилар. Маккажўхори донини йиғиштириб олиш бошланди. Аммо, сабзавот-мева ҳамда қовун-тарвуз тайёрлаш суръатлари ўтган йилдагидан орқада қолмоқда. Ҳолбуки, далаларда яхши ҳосил етиштирилган.

Жамоат чорва моллари қишловига пухта тайёргарлик кўриш билан бирга область аҳолиси шахсий хўжаликларида чорвачиликни ривожлантириш тўғрисида ҳам жон куйдирилмоқда: колхозлар ва совхозлар гражданларнинг кичик фермалари учун беда пичани ва сомон беришни йўлга қўйдилар.

Биз жойларда ташкилотчилик ишларини ҳам кучайтиришимиз ва ҳамма жойда барча даражадаги талабчанликни оширишимиз зарур.

М. Ҳ. Ҳалилов — Ғиждувон район партия комитетининг биринчи секретари:

— Қишлоқ меҳнатчилари тиним билмай меҳнат қилмоқдалар. Масалан, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 16 процент кўп сут етиштирилди. Сабзавот, қовун-тарвуз, мева ҳосили ҳам чакки эмас.

Район пахтакорлари бу йил давлатга 48 минг тонна пахта топширишга аҳд қилганлар. Табиат инжиқликлари, сувнинг камчиллиги етказган катта зарар уларнинг бутун эътиборини ғўза парваришига қаратишга, агротехника қоидаларига пухта риоя қилишга мажбур этди. Улар қатор ораларига ўртача етти марта ишлов бердилар, ғўза қўшимча озиқлантирилди. Парваришни 10 сентябргача давом эттириш тадбирлари белгиланди.

Районимиз ҳозиргача планда кўзда тутилган сувнинг 74 процентинигина олди. Сув етишмаслиги сабабли ташлама сувдан ҳам фойдаланаяпмиз. Лекин ижарачилар ва пудратчилар бундай аҳволдан норози бўлмоқдалар. Сув етишмаслиги сабабли ана шу тоифадаги ходимлар келгуси йилда сувни кўп талаб қиладиган экинларни етиштиришдан бош тортишлари мумкин. Шу сабабли, тегишли идоралардан август ойида лимитда кўзда тутилган сувни беришни илтимос қиламиз.

Йиғим-теримга оз қолди. Ниятимиз уни механизациялашган усулда ўтказишдан иборат. Машиналаримиз етарли, лекин эҳтиёт қисмлар етишмаяпти. Ёнилғи эса деярли йўқ. Ана шу муаммони ҳам ҳал қилишда ёрдам беришни сўраймиз.

М. Шодиев — Каттақўрғон район партия комитетининг биринчи секретари:

— Биз чигитни икки марта экдик. Ҳозир ғўза ривожи камида икки ҳафта кечиккан. Сув етишмаётганлиги бизни айниқса ташвишга солмоқда. Ҳеч қачон сув бу қадар камчил бўлмаган эди. Ҳосил тўплаш суръатининг пастлиги ҳам ана шундан: ғўза тупларида атиги 3-4 тадан кўсак бор. Чеканкани ғўза яхши ривожланган жойлардагина ўтказаяпмиз.

Самарқанд ва Навоий меҳнаткашлари пахтакорларнинг юқори унум билан меҳнат қилиб, яхши дам олишлари учун шароит яратишда катта ёрдам беришмоқда. Ремонтчилар группалари ишига шаҳарлик мутахассислар кўмаклашмоқдалар. Барча қийинчиликларга қарамай, бу йил планни бажаришимизга ишонамиз.

М. Шербўтаев — Фарғона область Қува районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси:

— Йил жуда қийин келди. Лекин биз барча қийинчиликларга дош бердик. Аммо ғўза жуда кечки бўлиб қолди. Фарғона водийсида кечки пахта — фожиадир.

Августда нима қилишимиз керак? Ғўза ривожланишидаги кечикишни бартараф этиш лозим. Бунинг учун энг аввало деҳқоннинг меҳнатига яхши ҳақ тўлаш, унга барча шарт-шароитларни яратиб бериш лозим. Биз шундай қилишга уринаяпмиз. Шийпонларда дам олиш учун ҳамма нарса муҳайё. Якшанба куни ишловчиларга 50 процент қўшимча ҳақ тўланмоқда, илғорларга дам олиш учун текин йўлланмалар бераяпмиз.

Фарғона ерлари чарчаган. Шу боисдан пахта майдонларини қисқартириш тўғрисидаги қарор ўз вақтида қабул қилинган чора бўлди. Пахтадан бўшаган ерларда боғ барпо этаяпмиз, озуқа экинлари етиштираяпмиз.

Пухта ўйламай сув омборлари қуриш ер ости сувларининг кўтарилишига олиб келди. Зовурларни тозалаш керак, тозалаш учун бизда экскаваторлар йўқ.

Ш. А. Акмалхонов — ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими раиси:

— Бу йил пиллачилик учун ниҳоятда оғир йил бўлганини биласиз. Баъзилар кўрилган зиённи ҳисоблаб юришди, кўпгина хўжаликлар эса ана шундай шароитда уюшқоқлик билан, аҳил бўлиб ишлаб, топшириқни шараф билан бажардилар. Мен буни бежиз эслатганим йўқ. Ҳозир барча деҳқонлардан ана шундай ёндашув талаб этилади. Шундай қилсак, сув тақчиллиги ҳам пировард натижаларга таъсир этмайди.

Ҳозирча республикада 2 миллион 843 минг тонна дағал хашак ва похол тайёрланди. Бу ўтган йилнинг август ойи бошларида бўлганидан қарийб 1 миллион тонна камдир. Сепилган ўтларни йиғиб олишда ҳам кечикмоқдамиз. Шартли чорва мол бошига ҳисоблаганда йил охирига қадар 13,7 центнердан озуқа бирлиги ғамлаб қўйилиши керак. Амалда эса ҳозирча 5,5 центнердан жамғарилди, бу ҳам ўтган йилги даражадан камдир. Бу ўринда беданинг учинчи ўрими кечикаётганлиги ҳам таъсир қилмоқда. Бу ўрим жами майдонларнинг фақат 56 процентида ўтказилди. Оқибатда ҳосил батамом йиғиб олинмаяпти, тўртинчи ўрим муддатлари кечикмоқда. Бунинг устига беда гуллай бошламоқда ва тўйимлилик хусусиятларини йўқотмоқда.

Шунинг учун ҳам ҳозир бедазорларни ҳафсала билан парвариш қилиш керак. Сув тежаб-тергаб сарфланса, сув тақчил йилда ҳам дуруст натижаларга эришса бўлади. Ўсимликлар сувни етарлича олишлари керак. Агар ҳосилдорликни ошириб, ҳар қўшимча бир гектар ердан бир тоннадан беда ўриб олинса, бу билан дағал хашак тайёрлашдаги қолоқликни тенг ярмига қисқартириш мумкин. Беда уруғчилиги майдонларида ишни жадаллаштириш, тез суръатлар билан йиғиб-териб олиш — буларнинг ҳаммаси ҳам резервлардир. Вобкентдаги Калинин номли колхоз деҳқонларининг тажрибасига эътибор бериш зарур. Улар август ойида беда экмоқдалар, бу эса кузда ана шу майдонларда биринчи бор уни ўриб олишга имкон яратади, эрта баҳорда фермаларга тўйимли кўк озуқа етказиб берилади. Экишнинг шу усули қўлланилганда бир йилда гектаридан 250 центнердан беда йиғиштириб олиш мумкин.

Маккажўхори кўкпоясидан силос бостиришдаги аҳвол оғир бўлса ҳам, лекин бу ишнинг уддасидан чиқса бўлади. 3 миллион 628 минг тонна силос тайёрлаш талаб этилади, аммо асраш учун ҳозиргача шу миқдорнинг 2 процентигина бостирилди. Бу иш учун хандақларни тайёрлайдиган ва уларни сувайдиган махсус отрядлар ташкил этиш керак. Маккажўхорини думбуллигида йиғиштириб олган маъқул. Аммо барглар сарғаймаслиги, далалар топтоза қилиб йиғиштириб олиниши керак. Силос бостирилаётганида уларни яхшилаб шиббалаш ва устини ёпиш керак.

(Давоми 2-бетда).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА КЕНГАШ

9 август куни КПСС Марказий Комитетида марказий оммавий ахборот воситалари раҳбарларининг кенгаши бўлди. Кенгашни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари Н. Н. Слюньков очди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. М. Чебриков КПСС Марказий Комитетининг партия миллий сиёсати масалаларига бағишлаб ўтказиладиган Пленумига тайёргарлик қандай бораётганлиги тўғрисида ахборот берди. У жамиятимизни янгилай туриб миллий сиёсатни ҳам янгиламасдан илож йўқ, деди. Содир бўлаётган жараёнларни таҳлил этиш ижтимоий муносабатларнинг бу соҳасида ўтмиш хатоларини шунчаки тузатиш зарур бўлиб қолмай, балки туб ўзгартишлар қилиш керак, деган хулосага олиб келди.

Гап ҳозирги шароитда янги миллий сиёсат тўғрисида бораяптики, халқлар тенглиги ва миллатидан қатъи назар одамларнинг тенглиги, интернационализм ана шу сиёсатнинг энг асосий принципларидир. Оммавий ахборот воситалари буни доимо диққат марказида тутишлари керак.

Докладчи ҳозир қизғин мунозаралар олиб борилаётган муаммоларга батафсил тўхталди, аввало совет федерациясини ривожлантириш. ССР Иттифоқи билан иттифоқдош республикалар ҳуқуқ доирасининг нисбати ҳамда бошқа масалалар назарда тутилмоқда.

У шуни таъкидладики, миллатлараро муносабатларда янгича ёндашувларни рўёбга чиқариш федерациямизни мустаҳкамлашга, ҳар бир иттифоқдош республиканинг чинакам суверен давлат бўлиб қолишига имкон беради, барча автоном тузилмаларнинг ҳам ҳуқуқларини анча кенгайтиради. Матбуот, радио, телевидение бу соҳада кенг мулоқот олиб бориши керак.

КПСС Марказий Комитетининг секретари ҳозирги тарғиботнинг характерига тўхталиб, бундай тарғибот мажбурий бўлмаслигини, одамларнинг кайфиятини илғаб олиши лозимлигини уқтириб ўтди. Хато мулоҳазаларга, талқинларга йўл қўймаслик лозим.

Миллий ўзлигини англашнинг табиий равишда ўсганлигидан (демократиялаш, қайта қуриш, ошкоралик бунга кенг имконият очиб берди) кўпинча турли хил мансабпарастлар, масъулиятсиз кимсалар ўзларининг ғаразли мақсадларида фойдаланмоқдалар, ана шу кимсалар миллий ҳис-туйғуларни қитиқлаб, ўзларининг халқ манфаатларидан йироқ бўлган вазифаларини ҳал қилиб олишни истардилар. Бунда журналистнинг қалами ўткир ва чинакамига партиявий бўлиши лозим.

КПСС Марказий Комитети партия қурилиши ва кадрлар билан ишлаш бўлими мудирининг ўринбосари Ю. И. Рижов кенгаш қатнашчиларини партияда ҳисобот ва сайловни ҳамда халқ депутатлари советларининг навбатдан ташқари сессияларини ўтказиш хусусиятлари билан таништирди. КПСС Марказий Комитети халқаро бўлимининг мудири В. М. Фалин иккинчи жаҳон урушининг бошланиши билан боғлиқ воқеалар тўғрисида ахборот берди.

Пировардида Н. Н. Слюньков нутқ сўзлади. У партия Марказий Комитетининг миллатлараро муносабатлардаги қийинчиликларни бартараф этиш борасидаги ғояларини рўёбга чиқаришда оммавий ахборот воситаларининг масъулияти ошганлигини қайд этиб ўтди. Миллий муаммолар теварагида авж олиб кетган мунозараларнинг оҳанги ўзининг амалийлиги билан фарқ қилиши керак, эҳтиросли кескин баҳслардан амалий ечимларни осойишта излаб топишга ўтиш лозим.

КПСС Марказий Комитетининг секретари партияда ҳисобот ва сайловни ҳамда халқ депутатлари советларининг навбатдан ташқари сессияларини ўтказиш билан боғлиқ масалаларга тўхталиб, маҳаллий турмуш, партия ташкилотларининг фаолияти, советларни қайта қуриш муаммоларини чуқур ва танқидий идрок этиш зарурлигини таъкидлади.

Халқ ҳокимияти олий органлари амалга оширган ишларни жиддий таҳлил этиш, СССР халқ депутатлари съезди билан Олий Совет биринчи сессияси жамиятимиз турмушида бурилиш аҳамиятига эга бўлганлигини, қайта қуриш жараёнлари чуқурлашиб бораётганлигини кўрсатиш ҳам партия матбуотининг бевосита бурчи бўлиб қолиши керак. СССР Олий Советининг сессиясида қабул қилинган қарорларнинг бажарилишини ташкил этишга алоҳида эътибор бериш зарур.

(ТАСС).

● *«Ҳосил—89»: ўзаро текшириш*

ТУРКМАНИСТОНЛИК МУСОБАҚАДОШЛАР ОБЛАСТИМИЗ ДАЛАЛАРИДА

Энг яхши фикрлар, таклифлар, мулоҳазалар, мулоқотда, дўстларнинг учрашуви, ошкора, очиқчасига суҳбатлашганида туғилади. Шунинг учун ҳам кеча Тошкент областига ташриф буюрган туркманистонлик қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари ўзаро текшириш бригадаси аъзолари ғоятда хушнудлик билан кутиб олинди.

Ўзаро текшириш бригадасига Мари область партия комитетининг секретари Орозгелди Айдогдиев етакчилик қилмоқда. Бригада таркибида Вакил Бозор район партия комитетининг биринчи секретари Тиркиш Нурмародов, Тахтабозор районидаги Киров номли колхознинг раиси Гурбан Ханжаев, Мари районидаги Чкалов номли колхоз раиси Какажан Отажонов, Қорақум районидаги «Қорақум» агрокомбинати раиси Байрам Чарлев, Мурғаб район партия комитетининг биринчи секретари Сайловмухаммет Мередов, область партия комитети биринчи секретари ёрдамчиси Орозгелди Хуммедов ўртоқлар бор эди.

Улар группаларга бўлиниб область районларига чиқиб кетдилар ва ўзаро мусобақа шартлари қандай бажарилаётганлигини текширишга киришдилар.

Мари область партия комитетининг секретари Орозгелди Айдогдиев бошлиқ группа Тошкент районидаги Карл Маркс номли колхозда бўлди. Меҳмонлар колхоз аҳлининг Озиқ-овқат программасини бажаришга қўшаётган ҳиссаси билан қизиқдилар.

Колхоз раиси Рустам Акбаров бу ҳақда меҳмонларга батафсил ҳикоя қилиб берди. Хўжаликнинг бор-йўғи 500 гектардан сал ошиқроқ суғориладиган ери бор. Ишни пудрат асосида ташкил этиб, илғор тажрибаларни қўллаб, ана шу ердан икки-уч марта ҳосил олинмоқда.

Колхоз ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш, соф фойдани кўпайтириш йўлидан бориб, иқтисодий бошқарувни такомиллаштираётир. Ҳар йили 6 миллион сўмдан ортиқ фойда олинмоқда. Меҳмонлар колхознинг консерва заводи, совутгич қурилмалари иши билан, айниқса, қизиқиб танишдилар. Бу ерда чиқитсиз технология жорий этилганлигини ўз кўзлари билан кўриб ишонч ҳосил қилдилар.

Раис уларга социал соҳаларда қилинаётган ишлар ҳақида гапириб берди. Шу йилнинг 1 августидан бошлаб боғча ва яслиларга бепул сут берилмоқда. Ҳар йили совет қўшинлари Афғонистондан олиб чиқиб кетилган кун тантанали нишонланади. Афғонистондаги жангларда бўлиб қайтган 13 киши бор. Шу куни уларнинг ҳар бирига 300 сўмдан пул мукофоти берилади. Кўп болалик ва моддий жиҳатдан кам даромад оладиган колхозчиларга бериладиган нафақа пули оширилди.

Колхозда ишлайдиган келин-куёвларга тўй куни 300 сўмдан пул берилади.

Бу ва бошқа социал мақсадлар учун бир йилда жами бўлиб 100 минг сўмга яқин пул ажратилади. Келгуси йилда бу маблағ миқдори яна кўпайтирилади.

Меҳмонлар К. Маркс номли колхоздаги ишлар билан танишгач, Калинин районида бўлдилар.

«Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» совхози ва «Москва» колхози ҳамда «Рассвет» бўрдоқичилик совхози меҳнаткашларининг 1989 йилги план ва социалистик мажбуриятларини бажариш йўлида амалга ошираётган тадбирлари билан танишдилар.

Тушга яқин улар Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхозига етиб келдилар. Колхознинг Раҳим Жалолов бошлиқ бригадаси пахтазорларида олиб борилаётган ишлар меҳмонларни мамнун этди.

Бу ерларга чигит қайта экилган эди. Лекин шунга қарамай омилкорлик билан меҳнат қилинган. Ҳар тупда ўртача 7—8 тадан кўсак бор.

— Мажбуриятингиз қандай?

— 32 центнер,— деб жавоб берди Раҳим ака.

— Бунинг учун парваришни яна давом эттириш керак.

— Бўлмасам-чи,— деб жавоб берди Раҳим ака.— Биз кам деганда 10 сентябргача ишни бўшаштирмаймиз. Агар кун иссиқ келса ғўзага яна икки марта, совуқроқ келса бир марта сув берамиз. 1,5 марта культивация қиламиз. Чеканка эрта тугалланди. Мақсадимиз сиз кўриб турган ғўза тупининг тепасидаги гулни ҳам кўсакка айлантириш.

— Бу сизларнинг маҳоратингизга, ғайратингизга боғлиқ,— дейишди меҳмонлар.

Шу куни туркманистонлик қардошлар Чиноз ва бошқа районларда ҳам бўлдилар. Ҳамма ерда қизғин баҳслашилди, ўзаро тажриба алмашдилар. Ютуқлар қайд этилди, дўстона маслаҳатлар берилди.

Н. РИХСИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати» махсус мухбири.

● **СУРАТДА: туркманистонлик мусобақадошлар Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхозининг ўртоқ Р. Жалолов бошлиқ бригадаси далаларида.**

А. Зуфаров суратга олган.

СОВЕТ ПАРЛАМЕНТИ ҲОЗИР ВА КЕЛАЖАКДА

А. И. Лукьяновнинг ТАСС парламент мухбири саволларига жавоблари

САВОЛ. Шундай қилиб, СССР Олий Советининг биринчи сессияси тугади. Агар эсингизда бўлса, халқ депутатлари съездидан кейин Олий Совет бундай составда муҳим масалаларни ҳал қилишга қодир эмас, деган гаплар бўлган эди. Бу тахминларни ҳаёт рад этдими? Янги совет парламенти иши натижаларини сиз қандай баҳолайсиз?

Жавоб. Сессиянинг сиёсий аҳамиятини М. С. Горбачев ўзининг якунловчи нутқида белгилаб берди. Мен аввало шуни таъкидламоқчиманки, СССР Олий Советининг ишини сиёсий ислоҳотнинг бутун жараёнидан алоҳида баҳолаш мумкин эмас. Қонун чиқарувчи, фармойиш берувчи ва назорат қилувчи олий органнинг сессияси — ана шу жараённинг узвий ва ғоят масъулиятли бўғинидир. Қандайдир даврда мамлакатимиздаги барча ижтимоий-сиёсий турмушнинг оғирлик маркази шу ерга, Олий Советга кўчди. Шу жиҳатдан қараганда янги совет парламенти барпо этилиши билан боғлиқ умидларимиз оқланди, дейиш учун ҳамма асослар бор, деб ўйлайман.

Сессияда ҳамма иш силлиқ ўтди, деб бўладими? Йўқ. Муҳокама қилинган ҳамма масалалар баравар аҳамиятга эга, дейиш мумкинми? Йўқ, албатта. Бошланган, лекин охирига етказилмаган ишлар ҳам бўлдими? Шунақаси ҳам бўлди. Лекин, эҳтимол, ҳозир бу қадар қаттиқ талаб қилмаслик керакдир. Янги сифатга эга бўлган СССР Олий Совети вужудга келди, бу эса энг муҳими. У пировард натижада коллектив маҳоратни ҳамда вазиятга баҳо беришда, қонун лойиҳаларини таҳлил этишда, масъулиятли қарорларни пухталаштириш ва қабул қилишда профессионализмни намойиш этди.

Ҳеч бўлмаса ташкилий-фармойиш берувчи деб аталган масалаларни, аслида эса сессия ҳал қилган муҳим давлат масалаларини олиб кўрайлик.

Сессия Олий Советнинг комитетларини ва Олий Совет палаталарининг доимий комиссияларини тузди, СССР халқ депутатлари биринчи съезди топшириқларини амалга ошириш режаларини кўриб чиқди, топшириқлар эса оз эмасди. СССР Олий Совети Халқ контроли комитети, Олий суд, прокуратура, СССР давлат арбитражи коллегиялари каби энг асосий давлат органларини ҳам тузди. Қайси масалани олмайлик — уларнинг ҳар бири биз учун парламент фаолияти соҳасида мутлақо янги масала эди.

Олий Совет иши ва вақтининг анчагина қисми ўзингизга маълумки, ҳукуматни тузишга сарфланди. «Тузиш» деган сўз биринчи марта реал мазмунга эга бўлди. Қизғин баҳслардан кейин тасдиқланган министрлар жуда жиддий демократик имтиҳондан ўтиб, халқ вакилларидан ваколат олиб, парламент минбаридан мутлақо бошқа одам бўлиб тушишди.

Халқимиз-чи? Министрлар тўғрисида халқ олдин нималарни биларди? Сессияда министр лавозимига номзодлар бир неча соат давомида депутатларнинг саволларига жавоб берганини, ўз программаларини тақдим этганини, Олий Совет тармоқларнинг энг яхши раҳбарларини танлаб олганини энди одамлар ўз кўзлари билан кўрдилар. Аслида «икки томонлама» қаттиқ назорат бўлди. Лекин, менимча, ҳали бу ҳам кам. «Уч томонлама назорат» — парламент қабул қилган қарорлар қандай амалга оширилиши устидан назорат бўлиши керак. Эҳтимол, бу парламентнинг энг асосий вазифасидир.

Ҳукуматнинг тузилиши депутатларнинг ўзлари учун ҳам мактаб бўлди. Депутат Г. И. Фильшин айтганидек, бу бутун бир академия бўлди, мен бу фикрга қўшиламан. Назаримда депутатлар биринчи марта экономикамизнинг ҳар бир тармоғида нималар бўлаётганини аниқ ҳис этдилар.

Сессия қабул қилган қарорларни бир неча йирик мажмуага ажратиш мумкин. Булар экономика, иқтисодий ислоҳотни чуқурлаштириш масалаларидир. Сўнгра булар ижтимоий сиёсатни амалга ошириш билан бевосита боғлиқ масалалардир. Масалаларнинг учинчи мажмуаси — жойларда ҳокимиятни мустаҳкамлашга қаратилган тадбирлардир. Жумладан, ижроия комитетларининг ҳисоботини эшитиш учун маҳаллий Советларнинг навбатдан ташқари сессияларини ўтказиш тўғрисидаги қарордир. Тўртинчи мажмуа — социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш ва хусусан, жиноятчиликка қарши курашни қатъиян кучайтириш тўғрисидаги қарордир. Ниҳоят, халқаро муносабатлар соҳасига тааллуқли бир қанча ҳужжатлар қабул қилинди.

СССР Олий Советининг қайси қарорини алоҳида таъкидлаш керак? Бу аввало шу йилнинг 1 октябридан бошлаб гражданларимизнинг кам таъминланган тоифаларига пенсиялар миқдорини ошириш тўғрисидаги қарордир. Агар Олий Совет фақат шу масаланинг ўзини ҳал қилганида (бу қарор бевосита 30 миллион кишининг тақдирига тааллуқлидир), шунинг ўзи ҳам парламент ишига ижобий баҳо бериш учун етарли бўлур эди.

Аммо Олий Совет ана шу қарорни қабул қилиш билан чекланиб қолгани йўқ. Халқ учун молларни ҳамда дори-дармонларни харид қилишни анча кўпайтириш тўғрисида ҳам қарор қабул қилинди. Студентларни муддатидан олдин армия хизматидан бўшатишга қарор қилинди. Мамлакат ижтимоий ҳаётининг турли соҳаларини тартибга солиши лозим бўлган бир қанча бошқа қарорлар қабул қилинди. Мен уларни санаб ўтирмайман. Шундай тартиб қарор топдики, амалда Олий Совет мажлиси кун тартибидаги деярли ҳар бир масала у ёки бу комитетда ёҳуд комиссияда олдиндан кўриб чиқилди, деб таъкидлаш мумкин. Бу комитет ва комиссияларда билимдон, ўз касбини яхши эгаллаган кишиларнинг тўпланганлиги келгусида ҳам қонун лойиҳаларини, қарорларни пухта ишлаб чиқишга, шунингдек асосли хулосаларни парламент муҳокамасига тақдим этишга имкон беради.

Шундай қилиб, менимча, Олий Советнинг комитетлари ва Олий Совет палаталарининг доимий комиссиялари тобора кўпроқ даражада парламентимизнинг ўзига хос лабораторияларига, синов базаларига айланмоқда. Бу — мамлакат ва халқ ҳаётига тааллуқли жуда кўп катта муаммоларга ёндашувлар пайдо бўлаётган ва синаб кўрилаётган бўғиндир.

САВОЛ. Депутатлар бир неча ҳафта давомида мамлакат ҳаётининг муҳим масалаларини муҳокама қилиш билан банд бўлдилар. Улар миллатлараро можаролар, шахтёрларнинг иш ташлашлари давомида Кремлда пайдо бўлган муаммоларни ҳал қилишга қай даражада кўмаклашдилар? Сессияда тузилган, воқеа юз берган жойга жўнаб кетган депутатлар комиссияларининг фаолияти самараси қандай бўлди?

Жавоб. Олий Советнинг аъзолари, сессия ишида фаол қатнашган халқ депутатлари у ёки бу воқеаларга нисбатан ўз фикрларини дарҳол билдирганликларини айтиб ўтишим керак. Улар Кузбассга, Донбассга, Воркутага ҳамда мамлакатнинг бошқа «қайноқ» нуқталарига учиб боришди. Жойларда уларнинг иштироки билан танг вазиятдан чиқишга, бу вазият тарқалишининг олдини олишга қаратилган тадбирлар ишлаб чиқилди. Бундай ҳозиржавоблик ва тезкорлик умуман Олий Советнинг хусусиятига айланаётганлиги яхшидир.

СССР Олий Советининг кончиларнинг иш ташлаши билан боғлиқ мурожаатномаси халқ хўжалигининг бир қанча тармоқларидаги ва регионлардаги ишларнинг аҳволидан бизнинг умумий ташвишимизни кўрсатди. Бундан буён ҳам парламентнинг эътибори экономиканинг асосий вазифаларига, ижтимоий муаммоларга қаратилишига ишончим комил.

Бевосита коллектив низолар, уларни ҳал этиш тартибига келганда шуни айтиш керакки бу масалага доир қонун лойиҳаси ишлаб чиқилмоқда. Яқин вақт ичида у матбуотда эълон қилинади.

Энди миллатлараро ишлар тўғрисида. Маълумки, бу хусусда СССР халқ депутатлари съезди бир неча топшириқ берган эди. Тегишли комиссиялар ишни давом эттирмоқда. Уларнинг иши тўғрисида олдиндан гапириш учун ҳеч қандай асосимиз йўқ. Келинг, сабр қилайлик.

Олий Совет Тоғли Қорабоғ юзасидан, месхети турклари, қрим татарлари, совет немислари муаммолари юзасидан бир қанча комиссиялар тузди. Ана шу муаммоларнинг ҳар бири кўп йиллик тарихга эга, ҳар бири ўткир ва қийин муаммо бўлиб, ҳар томонлама ўйлаб кўришни тақозо этади.

Комиссияларнинг дастлабки мажлислари бўлди, улар жойларга жўнаб кетишди. Масалан, Тоғли Қорабоғ автоном области хусусида ташкил этилган ва С. И. Манякин бошчилик қилаётган комиссия Тоғли Қорабоғда бир неча кун бўлди, юзлаб одамларнинг — ҳам арманлар, ҳам озарбайжонларнинг фикрини эшитди. Ана шундай вазиятда бир хил қарорга келиш осонми? Комиссиянинг иши давом этмоқда.

Бошқа комиссиялар ҳам ишни давом эттираяпти. Улардан дарҳол қарорлар қабул қилиш ва тавсиялар беришни талаб этиш жозибали бўлса ҳам, реал эмас, албатта. Халқ депутатлари зўр бериб иш олиб боришмоқда, биз, чамаси, кузги сессиядаёқ уларнинг хулосаларини эшитамиз. Ҳозир эса ана шу масалаларда вазмин бўлиш ва ақл-идрок билан иш тутиш муҳимроқ.

САВОЛ. Сессияда депутатларнинг ташкилий иши билан боғлиқ масалаларга кўп эътибор берилди. Олий Совет комитетларида, парламент иккала палатасининг комиссияларида бўлиб ўтган мунозаралар депутатларнинг фикрлари ва манфаатлари хилма-хиллигини кўрсатди. «Манфаатдошлар» группалари пайдо бўлди, регионлараро группа тузилди. Улар парламент фаолиятида қандай ўрин тутади?

Жавоб. Бу хусусда қуйидагиларни айтган бўлардим. Халқ депутатлари съездининг иши вақтида ва ундан кейин, Олий Советнинг сессиясида депутатларнинг хилма-хил группалари, бирлашмалари пайдо бўлди. Булар аграрчилар, экологлар, ишлаб чиқариш соҳасидан сайланган депутатлар, ёшлар группаси, «афғон» депутатлардир. Олий ва ўрта мактаб муаммолари билан боғлиқ депутатлар ҳам фаол ишладилар. Манфаатлари, касбининг умумийлиги билан боғлиқ бошқа группалар ҳам бор, бир-бирлари билан баҳслашиши, биргаликда ўйлаб кўриши лозим бўлган депутатлар группалари бор. Бу эса муайян фойда бермоқда, баҳслар давомида ҳақиқатни аниқлашга имконият яратмоқда. Регионлараро депутатлар группаси пайдо бўлди, эсингизда бўлса, аввал бошда, съезднинг дастлабки иш кунларида уни «Москва группаси» деб аташган эди.

Бу группа қарорлар, ҳужжатлар, қонун лойиҳаларининг бошқа вариантларини тайёрлашни ўз мақсади деб эълон қилди. Равшанки, бундай режанинг ўзи ҳеч қандай эътироз уйғотмади. Бунинг устига съезд давомида ҳамда сессияда жуда кенг доирадаги масалалар юзасидан ўнлаб ўхшаш таклифлар киритилди. Агар қарорларнинг бошқа вариантларини ишлаб чиқишгина ана шу группанинг мақсади бўлса, бундай савол туғилади; группа фақат шу мақсад билан чекланиб қоладими, чунки унинг вакиллари, агар бошқа ҳаракатлар фойда бермаса, «кураш олиб боришга» тайёр эканликларини айтмоқдалар-ку?

Такрор айтаманки, депутат ёки депутатлар группаси нормал, амалий иш давомида ҳар қандай таклифларни киритишлари мумкин, бунинг учун бошқалардан қандайдир йўл билан ажралиш талаб қилинмайди.

Хуллас, бу соҳада равшан бўлмаган жиҳатлар кўп. Шу боисдан группалар қандай йўлда ҳаракат қилишини, уларнинг йўналиши қандай бўлишини кўриш керак. Хуллас, агар бу группа жамиятни парчалаб ташламаса, балки уни жипслаштириш ғоясига кўмаклашса, агар у турли «декчалар» учун эмас, балки умумий қозонни тўлдириш учун ишласа, у ҳолда группанинг куч-ғайратларини табриклаш мумкин бўлур эди.

Яна бир бор таъкидлаб ўтмоқчиман: мен турли нуқнаи-назарлар, фикрлар ва позицияларнинг мавжудлигини нормал, табиий бир ҳол деб биламан. Жипслашишга олиб борадиган йўл мулоқотни тўхтатиш орқали эмас, балки уни изга солиш орқали ўтади, лекин бу йўлда кескинликни, ишончсизликни, гуруҳбозликни кучайтирмаслик керак.

Шу муносабат билан Иван Алексеевич Буниннинг хотираларидан бир сюжетни эслайман. Бунин икки қўшни заминдор «Уруш ва тинчлик» китобини қандай ўқиганини ҳақида ҳикоя қилади. Улардан бири фақат «уруш»ни, иккинчиси фақат «тинчлик»ни ўқиган экан. Бири китобни ўқиётиб, урушга оид қисмини ташлаб кетар экан. Иккинчиси эса бунинг аксини қилар экан. Бизнинг ишимизда ҳам баъзан шунга ўхшаш ҳоллар бўлаяпти. Биз ана шундан тезроқ холи бўлишимиз керак.

САВОЛ. Вақт тез ўтиб бормоқда, парламент таътили ҳам тугайди, бу таътил депутатлар учун беташвиш бўлмайдиганга ўхшайди — улар дам олиш вақтида ҳам ишлашларига тўғри келади. Маълумки, 18 сентябрда ҳамма яна Москвада тўпланади. СССР Олий Совети фаолиятининг истиқболлари тўғрисида нима дейиш мумкин, кузда қандай асосий масалалар муҳокама қилинади?

Жавоб. Олий Совет аъзолари таътил пайтида бажариш учун каттагина «уй вазифаси» олдилар. Булар ўндан ортиқ қонун лойиҳаларидир.

Гапни сессия 1990 йил плани ва бюджети лойиҳаларини кўриб чиқишидан бошламоқчиман. Бунинг устига иқтисодий ривожланишнинг салбий тенденцияларини қатъиян тўхтатишни, молияни соғломлаштиришни кўзлаб муҳокама қилиш лозим. Бу жўн вазифа эмаслигини тушуниб турибсиз.

Бу ҳам ягона вазифа эмас. Депутатлар СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Совети регламенти лойиҳасини, халқ депутатлари мақоми, маҳаллий ўзини ўзи бошқариш ва маҳаллий хўжаликнинг умумий асослари тўғрисидаги қонунларнинг лойиҳаларини ўзлари билан биргаликда олиб кетишди. Бундан ташқари мулк тўғрисида, ер ва ердан фойдаланиш ҳақида, ижара муносабатлари тўғрисида, социалистик корхона ҳақида, пенсиялар тўғрисида, шунингдек маҳсулот сифати, ихтирочилик фаолияти ҳақидаги ва бошқа қонун актларининг лойиҳалари ҳам бор.

Хуллас сессияга тақдим этиладиган ҳужжатлар мажмуаси асосли тарзда тайёрланиши керак. Сессиянинг ўзи эса (буни унутмайлик) СССР халқ депутатлари иккинчи съездига ўзига хос тайёргарлик босқичи бўлади. Съездда юқорида санаб ўтилган масалалардан ташқари аввало халқ депутатлари биринчи съездида тузилган комиссияларнинг ахборотлари ҳам тингланади.

Умуман эса парламент фаолиятининг янги босқичи тағин ҳам самарали бўлишига қатъий ишонаман. Чунки энди биз ишни пойдевор қўйишдан бошламаймиз, пойдевор ётқизилган. Энди бинони тиклаш пайти келди.

ИНТИЗОМ ВА УЮШҚОҚЛИК

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ЙИЛИ ТАҚДИРИНИ, ҲОСИЛ ТАҚДИРИНИ ҲАЛ ҚИЛАДИ

(Боши 1-бетда).

Дон учун маккажўхори етиштириш ҳақида гапириб ўтмоқчиман. Бу ерда ҳам сув тақчил. Сув бўлмаса, чангланиш сифатли ўтмайди, дон тўлиқ бўлмайди. Нечоғли қийин бўлмасин, бу аҳволдан чиқиш йўлларини топиш, экинларни суғориш керак. Айни вақтда оралиқ экинларини ҳам унутмаслик лозим.

Ниҳоят, сўнгги бир мулоҳаза. Чорва қишловига тайёргарлик қандай бораётгани текшириладиган пайтга 50 кун қолди. Расмиятчиликни йиғиштириб қўйиб, бу ишга амалий ёндашиш керак. Ҳозирнинг ўзидаёқ биноларнинг тешик-тирқишини ёпиш, уларнинг ремонтини бошлаш, ускуналарни созлаш керак. Бу ишларнинг ҳаммаси вақтида бажарилса, яхши самара беради. Ҳафсалани пир қилмаслик керак. Оғир шароитларда пиллачилар яхши ишлашди, ҳозир пахтакорлар яхши ишлашмоқда. Куч-ғайрат билан меҳнат қилинаётган ерларда пахта ҳосили яхши бўлади.

Б. Сериков — Мирзачўл районидаги Сегизбоев номли совхоз директори:

— Бизда ғўзанинг ривожи тахминан 10 кун кечикмоқда. Ёзнинг бошида кечикиш анча кўпроқ эди.

Олдинги йилларга нисбатан баҳор қийинчиликлари тўғрисидаги гаплар анча камайди. Марказдан бериладиган фармойишлар ҳам камроқ бўлиб қолди. Деҳқонлар учун энг асосий нарса — пировард натижа эканлигини тушуна бошлаганга ўхшаймиз.

Ўзгариб бораётган психологик вазият дала ишлари тактикасига ҳам таъсир қилди. Деҳқонлар деярли ҳар туп ғўзани ардоқламоқдалар. Агрономнинг обрўси ошмоқда. Бизнинг хўжалигимизда ҳар бир пайкал учун алоҳида сув—озуқа режими ишлаб чиқилган. Озиқлантириш, суғориш табақалаштириб ўтказилмоқда. Ғўзага эгат оралатиб сув тараяпмиз. Шунда сувдан самаралироқ фойдаланилади.

Дала ишларининг сифати деҳқонлар учун маиший ва ишлаб чиқариш шароитлари яратилишига бевосита боғлиқ. Ахир сувчилар қоронғуда чироқсиз ишлай олишмайди, бошқа буюмлар ҳам зарур.

Хўжалик ҳисоби, агротехникага умид қилганмиз. Одамларнинг куч-ғайрати ғўзанинг кечикишини бартараф этишда ёрдам берди. Теримни одатдаги муддатларда ёппасига бошлаймиз, деб ўйлайман.

Аммо, областдаги кўпгина хўжаликларда терим мавсуми кеч бошланади. Ғўза яхши ривожланмаётганлиги кўриниб турибди. Область агросаноат комитетида буни ташвишли рақамлар тасдиқламоқда: 1 августгача 313 минг гектар майдонда ҳар туп ғўзада ўртача учта ва ундан кўпроқ кўсак ҳосил бўлди.

Шунга қарамай, аҳволни ўнглаб олиш мумкин. Шу кунларда ҳар бир даладаги шароитни ҳисобга олиш лозим. Чунончи, биз ўзимиз экинни яна икки марта парвариш қиламиз, унча заҳлатмай суғорамиз. Ҳосилнинг мўл бўлиши ғўзанинг ўсиш нуқталарини чилпиш, баргини тўктиришга ҳам кўп жиҳатдан боғлиқ.

Йиғим-теримга тайёргарликнинг аҳамияти жуда катта. Аммо ҳозир техникани тезроқ ремонт қилиш учун деҳқонларга ялинишга ҳожат йўқ. Республика Агросаноат давлат комитети барча тармоқлари узлуксиз ишлашини таъминлаш муҳимроқдир. Ҳозирча эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш борини олаверинг, кейин бир гап бўлар, деган усулда олиб борилмоқда. Бизга эса биринчи навбатда шпинделлар, поршенлар керак. Бинокорлик материаллари, айниқса ёғоч-тахта ҳамон муаммо бўлиб қолмоқда.

М. Юсупов — Хоразм область, Хонқа районидаги Охунбобоев номли колхоз раиси:

— Бизнинг экинзорларимизда юз берган вазият бутун область учун характерлидир. Экинзорларимизни уч группага ажратдик. Биринчи группага чигит вақтида экилган ерлар, иккинчисига экин табиат инжиқликларидан анча шикастланган, лекин қайта экилмаган ерлар, учинчисига қайта чигит экилган ерлар киритилди. Уларнинг чегараси аниқ белгилаб қўйилган. Иккинчи ва учинчи группадаги экинлар қўшимча парвариш қилиниб, озиқлантирилмоқда.

Умуман областда ғўза 10—12 кун кечки бўлиб қолди. Бироқ, сентябрь ойигача экинларни зўр бериб парвариш қилсак, кечикишни бутунлай тугатиш мумкин. Август — ҳосил тўплаш ойи. Шу сабабли ҳозир қўшимча равишда яна 30—40 кубометр сув олиб туриш зарур. Пахта териш техникаси ремонтининг суръати ва сифати кўнгилдагидек эмас. Эҳтиёт қисмлар етишмаяпти. Айниқса, шпинделларга муҳтожмиз. Областимизга ҳозирча 15 минг дона шпиндель кам берилди.

Область пахтакорлари йиғим-терим бошлангунга қадар ғўза парвариши суръатини бўшаштирмоқчи эмаслар. Бу эса мўл ҳосил гаровидир.

Ҳ. Мамажонов — Наманган районидаги «Ленинград» колхозининг раиси:

— Деҳқонлар бу йил кўпгина синовлардан ўтдилар. Ғўзага айниқса катта шикаст етди. Шунга қарамай, ғўзанинг ривожланишидаги кечикишни бартараф этиш учун барча чоралар кўрилаяпти. Натижа ёмон эмас, лекин, хотиржамликка берилмаслигимиз лозим: ҳали олдинда кўпгина қийинчиликлар бор.

Ғўзанинг ривожи ўтган йилга нисбатан 10—12 кун орқада қолган. Ўтган йили шу вақтда ҳар туп ғўзада ўртача 6 тадан ортиқ кўсак санаган бўлсак, ҳозир 6 та холос, улар ҳам бўлиқ кўсак эмас.

Ҳозир олдимизда қўлдан бой берилган имкониятларнинг ўрнини тезроқ тўлдириш вазифаси турибди. Ғўзанинг учини чилпишни қисқа муддатда туғаллаш зарур. Бизнинг хўжалигимизда ва умуман районимизда бу агротехника тадбири ўтказиб бўлинди.

Шу кунларда экинни ўз вақтида ва тўғри суғоришнинг аҳамияти катта. Ғўзанинг ҳолатига қараб суғориш керак. Кечки ғўзаларни минерал ўғитлар билан озиқлантириш лозим. Шундай қилсак, зарур миқдорда кўсаклар етилади. Шунингдек, парвариш орасини қисқартириб, ғўзага кўпроқ ишлов бериш лозим, фақат шундагина ҳамма майдонларда юқори нав хом ашё етиштирилиши таъминланади.

Дала ишларининг ҳаммаси деҳқонлар қўлида. Биз улар ҳақида алоҳида ғамхўрлик қилаяпмиз. Дала шийпонларида жуда яхши шароит яратилган. Механизаторлар, сувчилар, колхозчиларнинг кундалик нормаси бирмунча қисқартирилди. Хўжаликда бригада, оила пудрати кенг ривожланди. Ижара ҳам жорий этилмоқда.

Ижтимоий соҳа тез суръатлар билан ривожланмоқда. Колхозимизда тўртта болалар боғчаси, ҳаммом, клуб, бир неча медицина пункти бор, колхозчиларга томорқа участкалари ажратиш масаласи ҳал қилинмоқда.

Шунга қарамай, хўжалик ижтимоий соҳани ривожлантиришда турли муаммоларга дуч келмоқда. Уй-жойларни қуриш, газ тушириш, аҳолини ичимлик суви билан таъминлаш муаммолари тегишли ташкилотларнинг раҳбарлари лойиҳа-смета ҳужжатларини тайёрлашни икки-уч йилгача чўзмай, белгиланган муддатда топширганларида анча тезроқ ҳал қилинган бўлар эди.

М. Мироқов — Ульянов район ижроия комитетининг раиси:

— Ғўзанинг ривожи анча-мунча — 20—25 кун кечикаяпти. Агар ижара пудрати жорий этилмаганда, аҳвол бундан ҳам ёмон бўларди деб ўйлайман. Одамларнинг пировард натижадан шахсан манфаатдорлигигина бу йилги тиғиз ишларни уддалашга имкон берди.

Аммо ҳамма нарса одамга боғлиқ эмас. Объектив сабаблар ҳам бор, биринчидан сув етишмаяпти. Иккинчидан, шпинделлар ва бошқа эҳтиёт қисмлар етишмаяпти. Биз ҳозир қўшимча культивация ўтказаяпмиз.

Бегона ўтларга ва ғўза зараркунандаларига қарши курашга катта эътибор бераяпмиз. Биологик усуллар тобора кўпроқ майдонларда қўлланилмоқда.

Р. С. Қосимов — Ўзбекистон ССР мелиорация ва сув хўжалиги давлат комитети раисининг биринчи ўринбосари:

— Бу ерда сув камчиллиги ҳақида ҳамма гапираяпти. Тўғри, сув хўжалигидаги вазият ҳозир унча яхши эмас, ҳароратнинг пастлиги, ёғингарчиликнинг йўқлиги, қуруқ шамол тупроқдан намнинг тез кўтарилишига олиб келди. Апрелнинг охири — майнинг бошларидаги совуқ аҳволни тағин ҳам чигаллаштирди. Бир ярим миллион гектар ерга чигит қайта экилди. Бу эса ерларга қўшимча сув беришни талаб қилди. Шундай қилиб икки ярим миллиард куб метр сув ортиқча сарфланди.

Федченко музлигидаги паст ҳарорат Амударё, Зарафшон дарёлари ҳамда Фарғона водийсидаги сойларда сувнинг кўп йиллик нормадан 35—45 процент кам бўлишига олиб келди. Вазият мураккаблашганлиги сабабли республика ҳукумати Фарғона водийсидаги сой системалари сувни кўпайтириш ва совуқ уриш оқибатларини тугатиш учун Норин — Сирдарё дарёсидан сув олишни бир миллиард куб метр кўпайтиришга рухсат беришни сўраб СССР Министрлар Советига мурожаат қилди. Ана шундай рухсат олинди. Амударёнинг қуйи оқимида Туямўйин сув омборидаги сувнинг тўла сарфланиши сабабли юз берган вазиятни енгиллаштириш учун деярли бир ойдан буён Норак сув омборидан секундига 1300 куб метр сув оқизилмоқда.

Каттақўрғон омборида ғамланган сув яқин кунларда тугайди, бу сув омбори Зарафшон дарёси оқимини тартибга солиб туради. Шу муносабат билан августда Самарқанд ва Сирдарё областларида, август ва сентябрнинг бошларида Хоразм области, Қорақалпоғистон АССР, шунингдек Бухоро ва Қашқадарё областлари хўжаликларида катта қийинчиликлар туғилиши кутилмоқда. Ҳозир Туямўйин сув омборида сув қолмади, камчиллик ўрнини тўлдириш учун сув йўқ.

Бундай шароитда мавжуд сув ресурсларидан самарали фойдаланишга, тупроқдаги намни сақлаб қолиш юзасидан агротехника тадбирларини амалга оширишга алоҳида эътибор берилиши керак. Пудрат муносабатлари ривожлангач сувни бригадалар ва хўжаликлар ўртасида тақсимлашга эътибор камайди — ҳар ким кўпроқ сув олишга уринмоқда. Сув сарфини қаттиқ назорат қилиш керак. Ҳар литр сув ҳисобга олиниши ва ундан самарали фойдаланилиши лозим. Тунда суғоришни ташкил этиш, сувчиларнинг ишлаши ва дам олиши учун барча шарт-шароитларни яратиш, пайкалларни бостириб суғоришга ва сувни коллектор — зовур шохобчаларига оқизиб юборишга йўл қўймаслик зарур. Зовур сувларини чучук сувга аралаштириб, ундан имкони борича фойдаланиш талаб қилинади. Бироқ сув ғоят камчил бўлишига қарамай кўпгина хўжаликлар сув ресурсларига хўжасизларча муносабатда бўлмоқдалар. Масалан, Қашқадарё, Сурхондарё, Фарғона областларида сувнинг 92—93 процентидан фойдаланилмоқда, 7—8 проценти исроф бўлмоқда. Шу сабабли қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги ходимларидан юз берган шароитда сувдан фойдаланишни назорат қилишни кучайтиришни яна бир бор илтимос қиламиз. Биз эса сув хўжалиги системаларининг нормал ишлашини ташкил этиш ва сув ресурсларини тақсимлаш учун ҳамма чораларни кўрамиз.

Т. Йўлдошев — «Узсельхозхимия» республика илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг раиси:

Август — пахта зараркунандаларига қарши курашда энг масъулиятли давр. Фаразлашга кўра ўргимчаккана ва кўсак қурти жуда кўп тарқалиб кетиши кутилмоқда. Шу муносабат билан ҳар бир хўжаликда ана шу зараркунандалар пайдо бўлган жойларни аниқлайдиган ва ўша ерларга дарҳол ишлов берадиган одамларни ажратиш зарур. Биологик усулларни қўлланиш ва сульфат препаратларини ишлатиш тавсия этилади.

Ўсимликларнинг тез авж олиши учун чириган гўнг ёки гўнг-тупроқ аралашмасини ҳар гектар ерга 500 килограммдан 1500 килограммгача солиш тавсия этилади.

Дефолиация хусусида гапирадиган бўлсак, у магний хлорати, кальций хлорат хлориди ва драпп препарати билан ўтказилади. Экинзорларнинг катта қисмига ердан туриб ишлов берилади. Ҳосил кечроқ етилиши муносабати билан дефолиация муддатлари сурилади ва бу юмушни жуда қисқа муддат — 10-12 кунда, салқин тушиб қолган кезда ўтказишга тўғри келади. Шунинг учун ҳам барча областлар ва районларда тажрибали мутахассислар иштирокида кўрик конкурслар ўтказиб, зарур миқдорда механизаторлар, сигналчилар ва ёнилғи солувчиларни танлаб олиш керак. Дефолиацияда банд бўлган барча кишилар медицина қаровидан ўтишлари, шахсий муҳофаза воситалари ва махсус кийим-кечак билан таъминланишлари керак.

Дала аэродромларини, ёнилғи солиш воситаларини, эритмалар тайёрланадиган идишларни тартибга келтириш, трактор шатакка оладиган пуркагичларни яхшилаб созлаш керак, токи дефолиант ғўза тупидаги барча баргларни хўлласин. Препаратларни қадоқлашга алоҳида эътибор бериш лозим: агар нормадагидан камроқ бўлса, барг тўкилмайди. Нормадан ортиб кетса, барг қуриб қолади, аммо тўкилмайди, кўсаклар эса нобуд бўлади.

Р. Ҳусанов — «Союзхлопок» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори:

— Пахтакорнинг қўли-қўлига тегмаяпти — етиштирилган ҳосилни асраб қолиш, ҳосилга-ҳосил қўшиш керак. Ғўза қайта экилгани, ўсимлик учун самарали ҳарорат етишмагани, сув тақчиллиги сабабли вазифа яна мураккаблашмоқда. Ҳар бир тупда ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 1—2 та шона кам. Шунинг учун сентябрь ойининг биринчи ўн кунлигида ҳам парваришни давом эттириш, ҳосилга-ҳосил қўшиб боравериш керак бўлади. Ҳамма ерда чилпишни туғаллаш шу яқин кунлардаги энг муҳим вазифадир. Кўпгина хўжаликлар ана шу муҳим ишни анча чўзиб юбордилар. Ҳамонки ғўзанинг етилиши орқада қолаётган экан, чилпишни кечроқ ўтказиш мумкин, деган нотўғри фикрлар пайдо бўлди. Шундай қилинса, ҳосилнинг етилиши кечикади, сорти паст пахтанинг улуши ортади. Ҳамма ерда мўлжалдаги пахта хирмонини кўтариш учун кўсаклар етарли. Эндиги бош вазифа уларнинг тўкилиб кетишига йўл қўймасликдир.

Тупроқда етарлича нам бўлишига эришиш — пайсалга солиб бўлмайдиган вазифалардан биридир. Ҳосил тугунчалари пайдо бўлаётган кезда ғўза сувга маҳтал бўлади. Сувнинг камлиги ҳам, ҳаддан зиёдлиги ҳам ўсимликни эзиб қўяди. Ҳар бир участкага табақалаштирилган ёндашиш зарур — бир марта суғоришнинг қанча вақт давом этишига қараб, тупроқнинг типини инобатга олиб суғориш нормаси гектар бошига 650 куб метрдан 950—1000 куб метрга етиши мумкин. Суғориш нормаси кўпайиб кетса, ғўза туплари ўсиб кетиб, кўсаклар тўкилиб кетади. Ҳар бир участканинг ҳолига қараб парвариш қилиш учун сувчиларни кўпайтириш керак. Хўжаликлар ичида ва хўжаликлар ўртасида сув оборотини, тунги суғоришни ва ерости сувлари яқинроқ жойлашган майдонларда қатор оралатиб суғоришни ташкил этиш керак. Сув тақчил бўлганида шундай қилганимиз маъқул. Аммо нам етишмаса, кўсаклар тўкилиб кетади.

Культивация ўз вақтида ўтказилса, суғоришнинг самараси юқори бўлади. Суғоришдан кейин тупроқни юмшатиш — албатта ўтказилиши лозим бўлган тадбирдир. Кун иссиқ бўлганида тракторни секинроқ юргизиб, культивация қилиш айни муддаодир. Шундай қилсак, кўсакларга шикаст етмайди. Шу муносабат билан механизаторларнинг иш нормаларини ҳам қайта кўриб чиқиш керак бўлади. Тупроқни юмшатиш туфайли бегона ўтлар ҳам йўқолади.

Айни вақтда йиғим-теримга ҳам тайёргарлик кўриш керак: дефолиантларни ташиб келиш, механизаторларни тайёрлаш, эритма қуйиладиган пунктларни ҳозирлаш, пуркагичлар, ўрим техникасининг бутун комплексини шай қилиб қўйиш керак. Август ойидаги меҳнат яхши хирмон кўтариш учун ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир.

И. А. Каримов — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари:

— Бугун жуда зарур ва муҳим гаплар айтилди. Эътирозлар билдирилди, фойдали маслаҳатлар берилди. Якун чиқариб қуйидагиларни айтмоқчиман.

Ҳосил тақдирини ҳал этиш учун яна бир ой вақт бор. Йил оғир келди. Республикада ғўзасига у ёки бу даражада зиён етмаган бирорта ҳам хўжалик йўқ.

Демак, биринчи хулоса бундай. Ҳосил етиштира олган уста пахтакорларга раҳмат. Бунинг ўзи бўлгани йўқ. Одамлар чарчашди. Демак, биз, раҳбарлар, қишлоқ меҳнаткашлари ҳақида катта ғамхўрлик қилишимиз керак. Уларнинг меҳнатини рағбатлантириш, пахтакорларнинг мириқиб дам олиши учун барча шароитларни яратиш керак. Қишлоқларда, дала шийпонларида одамлар учун зарур бўлган барча нарсалар муҳайё этилиши лозим.

Авж олиб кетган иш бугун ҳаммамиздан ташаббускорликни, ишчанликни ва уюшқоқликни талаб этади. Ҳосилнинг тақдири шуни талаб этмоқда.

Иккинчи хулоса. Интизом мустаҳкам бўлиши керак. Бу яна бир муҳим омилдир. Такрор айтаманки, ҳозир мустаҳкам интизом жуда муҳим омилдир. Интизом қаттиқ, аммо адолатли бўлиши лозим. Интизомни мустаҳкамлаб, ҳар бир кишининг пировард натижа учун масъулиятини оширибгина биз муайян муваффақиятларга эриша оламиз, мўлжалланган мақсадга етамиз.

Учинчи хулоса. Ҳозир кўп нарса раҳбарнинг обрўсига боғлиқдир. Шунинг учун ҳам район партия комитетлари ва район ижроия комитетлари раҳбарларига мурожаат қилмоқчиман. Азиз ўртоқлар, фақат халқ билан ҳамнафас бўлиб, у билан бирга ишлаб обрў-эътибор орттиришингиз мумкин.

* * *

Кенгаш ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Ғ. Ҳ. Қодиров, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Д. Д. Берков, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг раиси Ҳ. Алимова, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари, республика Агросаноат давлат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков иштирок этдилар. И. Ҳ. Жўрабеков бир қанча саволларга жавоб берди.

(ЎзТАГ).

ЖОЙНИНГ ЭГАСИ БЎЛСИН

Тошкент область партия-хўжалик фаоллари йиғилишидан

ШУ ВАҚТГАЧА бундай бўлмаган эди. Бутун область партия хўжалик фаоллари экология муаммолари билан шуғулланмаган эди. Яна бу йиғилиш одатдагидек область партия комитетининг залида эмас, жойга чиқиб бевосита Бўстонлиқ районида, Ғазалкентда бўлиб ўтди.

Бу йиғилиш аллақачонлар ўтиши керак эди. Ҳечдан кўра кеч бўлгани ҳам яхшида. Ҳозирги вақтда биз учун ҳамма нарса муҳим, ҳамма нарса керак, ҳамма нарса шоширмоқда. Бироқ, бу йиғилишга киритилган масалаларни бундан буён пайсалга солиб бўлмасди. Йиғилиш қатнашчилари шу ҳақда очиқ-ойдин гапирдилар. Чунки гап областнинг фақат Бўстонлиқ ва Паркент районларига кирувчи тоғолди минтақаси табиатини муҳофаза қилиш ҳақида жўнгина бораётгани йўқ. Моҳияти бўйича Тошкент, умуман областда яшовчи миллионлаб кишиларнинг келажаги, саломатлиги ҳақида борарди.

Бизнинг тоғларимиз —бу сув, ҳаво, бу ўрмон демакдир. Шундоқ ҳам бундай жойлар республикамизда жуда кам қолган. Агар ҳозирги вақтда экологияда вужудга келган аянчли вазиятни бартараф этиш ҳақида қайғурмас эканмиз, ҳеч муболағасиз у ҳаммамиз учун экологик ҳалокат хавфини солиши мумкин дейиш мумкин.

Атроф-муҳитнинг мусаффолиги тўғрисидаги масаланинг бу минтақада тўпланиб қолган социал-иқтисодий муаммоларни ҳал қилишдан ажратиб, алоҳида кўриб чиқиш нотўғри булур эди. Зероки, тоғда яшовчилардан дарахтларни кесишни тўхтатишни талаб қилиб бўлмайди. Чунки улар ҳозирча кўмир ёки газ билан таъминланмаганлар. Моллар боқилиши билан боғлиқ бўлган муаммони қатъий ҳал қилмас эканмиз, экология ҳақида гап бўлиши ҳам мумкин эмас. Чунки чорва тоғ ёнбағирларидаги табиатга катта зарар келтирмоқда.

Тоғдаги қишлоқларда турмуш даражаси пастлиги ҳақида жуда кўп эшитганмиз, ёзганмиз. Ҳақиқатан ҳам бу ерда маданий ва маиший хизмат яхши йўлга қўйилмаган, врачлар етишмайди. Агар қишлоқларда яшовчи минглаб кишилар ижтимоий меҳнат билан шуғулланмас эканлар, бундай аҳвол давом этаверади. Ахир биргина Бўстонлиқ районида ижтимоий-фойдали меҳнатга жалб қилинмаган салкам 13 минг киши бор. Районларда эса мактаб ва болалар боғчалари, касалхона ва поликлиникалар, маданият уйлари қурилишини тезлаштириш учун ҳеч қандай пул йўқ. Шундай шароитда маданий-маиший турмуш шароитини яхшилаш тўғрисида гап бўлиши ҳам мумкин эмас.

Ҳозирги вақтда кўпгина нуқсонларни турғунлик даври, областимиз ва республикамиз собиқ раҳбарларининг ишни оқилона юргиза олмаганлиги ва хўжасизлиги билан боғлаймиз. Кўп жиҳатдан бу ҳақиқатдир.

Йиғилишда Бўстонлиқ ва Паркент район партия комитетларининг секретарлари А. Йўлчиев ва И. Салимовлар сўзга чиқиб, ерга, сувга, ҳавога жиноятқорона муносабатда бўлинаётганлигини кўрсатувчи кўпгина мисоллар келтирдилар. Масалан, Бўстонлиқ районида 200 та пионер лагери, санаторий ва дам олиш уйлари, «Чимён» туристик комплекси бор. Уларнинг кўпчилигида тозалаш иншоотлари йўқ. шу вақтгача ягона канализация системаси барпо этилмаган. Бу турли хил чиқиндилар, ахлатлар тўғридан тўғри дарёга, сойларга ташлаб юборилади ва ниҳоят Чорвоқ сув омборига келиб тушади, демакдир. Ўнларча миллион сўмлик давлат маблағи чала қурилган, нураётган пансионат ва дам олиш уйлари, пионер лагерларида «ўлик жон» бўлиб ётибди. Бу бинолар эндиликда ҳеч кимга керак бўлмай қолдими?

И. Салимов Паркент районида бир вақтда тоғлар ва тепаликлар ён бағирларида террасалар очиш билан кўп шуғулланганлигини, сўнгра бу ерда боғлар барпо этилганлиги, сабзавот ва картошка етиштирилганлигини айтди. Бу иш балки яхшидир, бироқ бу террасаларни нотўғри очишди, суғориш ишлари ҳам тартибсиз бўлди. Оқибатда уларда энг уста деҳқон ҳам ҳеч нарса етиштира олмайдиган бўлиб қолди. Эндиликда уларни ҳисобдан чиқариб ташлаш, қайта қуриш керак бўлади. Бунинг учун эса вақт, анчагина маблағ ҳам керак.

Умуман бу минтақада эндиликда шунчалик кўп турли экологик ва социал-иқтисодий муаммолар тўпланиб қолдики, бу тугунни ечиш осон эмас. Йиғилиш қатнашчилари қатъий фавқулодда чоралар кераклигини таъкидладилар. Бу чоралар қандай бўлиши мумкин? Шу ҳақда гап борди.

Йиғилишда сўзга чиққан Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мирқосимов шу тугунни ечишнинг тушунарли, аниқ ва осон йўлини таклиф этди. У бундай деди:

— Бу ерда яшовчи кишилар унинг ҳақиқий хўжайинлари бўлиб қолишлари керак. Уларга ерни, сувни, ўтлоқларни бериш керак. Улар бу жойда хўжалик юритишсин. Шунда улар ўз муаммоларини ҳал қилиш йўлларини ўзлари топишади.

Жойларда ҳокимиятни маҳаллий Советлар қўлига бериш ҳақидаги гап-сўзлар неча йиллардан бери давом этиб келмоқда. Лекин иш жуда суст силжимоқда. Ҳамма оғизда унинг тарафдори, ишга келганда эса бу унча сезилмайди.

Бўстонлиқ районида, юқорида айтилганидек, юзлаб дам олиш зоналари, уйлари, туристик базалар бор. Уларнинг ҳаммаси турли министрликлар ва идораларга қарайди. Маҳаллий Совет эса уларнинг ишига аралаша олмайди. Ваҳоланки, аксинча бўлиши керак эди. Совет ерга ҳокимлик қилиши, уни меҳнат коллективларига ижарага бериши керак. Министрликлар ва идоралар эса бунинг учун Советга пул тўлаши лозим. Шундай қилинса, Советда районнинг социал соҳасини ривожлантириш учун маблағ бўлади. Бу майда-чуйда «хўжалик»лар эса унинг назорати остида бўлади, ерни талон-торож қилишни атмосфера ва атроф-муҳитни ифлослантиришни тўхтатади.

Бу эндиликда энг муҳим муаммодир. Бироқ йиғилишда минтақанинг аниқ муаммоларини тезроқ ҳал қилиш йўллари ҳам муҳокама қилинди. Жумладан, қабул қилинган резолюцияда шундай дейилади: «Бўстонлиқ районига республика аҳамиятидаги курорт минтақаси мақомини бериш, уни ташкил этиш ва фойдаланиш учун бюджет маблағларидан тегишли ажратмалар ажратиш Ўзбекистон ССР Олий Советни Президиуми ва Министрлар Советидан илтимос қилинсин.

Бўстонлиқ районида завод-фабрикалар қуриш керакми-йўқми масаласи устида ҳам тортишувлар бўлди. Корхоналар қурилиши тарафдорлари бу кишиларни иш билан таъминлаш ва шу билан социал-иқтисодий ривожлантиришнинг кўпгина масалаларини ҳал қилишга ёрдам беради, деб айтмоқдалар. Қарши чиқаётганлар эса корхоналарнинг қурилиши областнинг тоғолди минтақасида экологик вазиятни янада чуқурлаштиради деб ҳисобламоқдалар ва унга курорт мақоми берилишини талаб қилмоқдалар. Кейингиларнинг нуқтаи назари устун келди. Бизнингча ҳам бу тўғридир. Зероки, мутахассисларнинг ҳисоблашлари бўйича ҳар бир дам олувчи кишига норма бўйича 0,8 хизмат кўрсатувчи тўғри келиши керак. Бу ғалатироқ рақам. Лекин унда мазмун ҳам бор. Бўстонлиқда курортлар барпо этилса, бу ерда фабрика ва заводлар қурилишидан ҳам кўпроқ кишилар иш билан таъминланиши мумкин. Иккинчидан, табиатни муҳофаза қилиш ҳам анча осон бўлади.

Йиғилиш Тошкент область ижроия комитетига илмий асосланган табиатни муҳофаза қилиш фаолиятини амалга ошириш, районнинг социал-иқтисодий ривожланиши муаммоларини комплекс ҳал қилиш мақсадларида 1989 йил охиригача бош пудратчи вазифалари зиммасига юклатилган «Бўстонлиқ» территориал бошқармасини ташкил этиш вазифасини қўйди. Унинг таркибида турли хил объектлар қурилиши, улардан фойдаланиш ва ягона экологик сиёсатни жорий этиш билан шуғулланувчи хизматлар ва бўлинмалар бўлиши керак.

Фаоллар йиғилиши тоғ ёнбағир ва тоғ минтақасида Угам-Чотқол давлат миллий табиий паркини ташкил этиш тўғрисидаги таклифни ҳам қўллаб-қувватлади. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, республика Давлат табиатни муҳофаза қилиш комитети ёрдамида келгуси йилдаёқ Бўстонлиқ ва Паркент районларини 2005 йилгача даврга экологик соғломлаштириш ва социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш концепциялари лойиҳаларини ишлашни охирига етказиш назарда тутилмоқда.

Йиғилишда қабул қилинган резолюцияда бу районларда экологик вазиятни яхшилаш, уларнинг социал-иқтисодий ривожланишини тезлаштириш билан боғлиқ бўлган жуда кўп бошқа тадбирлар ҳам белгиланди. Қатор ташкилотлар, муассасалар, корхоналар, министрликлар ва идоралар зиммасига шу мақсадда амалга оширишлари керак бўлган тадбирлар ва уларнинг муддатлари кўрсатилган. Улар амалга оширилса, ҳеч шубҳасиз Бўстонлиқ ва Паркент районларидагина эмас, шу билан бирга бутун областимизда турмуш анча яхшиланади. Энг муҳими экологик вазиятда вужудга келган кескин аҳвол бартараф этилади.

КЎСАКЛАР КЎПАЙМОҚДА

● ЧИНОЗ. «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхози пахтакорлари ғўзани чилпишни сифатли ўтказиш учун курашмоқдалар. Бу соҳада, айниқса, хўжаликнинг Мирпўлат Абдулаҳатов бошчилик қилаётган бригадаси деҳқонлари самарали меҳнат қилмоқдалар.

Бу йил бригадага 144 гектар майдон бириктилган бўлиб, 15 та оила пудрат асосида ишламоқда. Жумладан, Мухтор Ғиёсов 4 гектар майдонда деҳқончилик қилмоқда. Унга бу ишда турмуш ўртоғи Ҳосият ва ўғли Исомиддинлар яқиндан ёрдам бермоқдалар. Пудратчилар даласида айни пайтда ҳар туп ғўзада 6—7 тадан кўсак тўпланган.

Шунингдек, Баҳодир Қурбонов бошчилик қилаётган оилавий звено ҳам мўл ҳосилга пухта замин яратмоқда.

Ҳар икки оила ҳам ғўзаларни чилпишни туғаллади. Бунда механизатор Алиқул Эшонқуловнинг хизмати катта бўлди.

Бригадада шу кунгача ғўза қатор ораларига 5 марта комплекс ишлов берилди, 2 марта озиқлантирилди. Сув қўйиш ҳам маромида бормоқда. Деҳқонлар ҳосилдорликни 34 центнерга етказишга аҳд қилиб, бутун куч ва имкониятларни ишга солмоқдалар.

Р. КАМОЛОВ.

РАЙОН ГАЗЕТАЛАРИ САҲИФАЛАРИДА

«БИЗ ВА ҚАЙТА ҚУРИШ»

Газетанинг шу йил 29 июнь сонида эълон қилинган анкета саволлари беихтиёр барча газетхонлар эътиборини ўзига тортди. Саволлар ранг-баранг эди. Уларда районда бўлаётган ўзгаришлар, партия ташкилотлари фаолияти, қайта қуришнинг боришига оид фикрлар сўралган эди.

Кўп ўтмай хатлар ёғилиб кела бошлади. Уларнинг бир қисмида қайта қуриш сиёсати қўллаб-қувватланган бўлса, бир қисмида жойларда ҳеч қандай ўзгаришлар бўлмаётганлиги, ишлар ҳамон эскича давом этаётганлиги маълум қилинган эди.

—Гапнинг рости қайта қуриш бошлангач, деярли ишсизликка дучор бўлдим, — деб ёзади Серго номли совхоз тракторчиси О. Отахонов.— Бир-икки ой ишласам, қолган вақт бўшман. Оладиган маошим 30—40 сўм. Оиламиздан қут-барака кетди.

Муаллиф хўжаликда меҳнатни тўғри ташкил этиш, қишлоққа амалий ёрдам кўрсатиш зарурлигини уқтиради.

Танқиддан газетанинг ўзи ҳам четда қолмаганди. Жавобларнинг ярмидан кўпроғида газета ишида қайта қуриш сезилмаётганлиги очиқ айтилибди.

Жавоблар асосида **«Оҳангарон»** газетаси «Биз ва қайта қуриш» рубрикаси остида махсус сон эълон қилди. Унинг материаллари газетхонларда катта қизиқиш уйғотмоқда. Газета энди ҳар ойда қайта қуриш руҳини ифодаловчи шундай сонлар бериб боришни мўлжаллаяпти. Ҳар бир сон мазмунли, кенг қамровли бўлиши учун газетхонлар ўз фикр ва мулоҳазалари билан фаол қатнашишлари зарур.

МУАММОЛАРНИ ҲАЛ ЭТИШ УЧУН

ОҲАНГАРОН шаҳар партия комитети ҳамда район ижроия комитети ташаббуси билан маҳаллаларда мунтазам равишда учрашувлар ўтказиш йўлга қўйилди. Шаҳарда ўнта маҳалла ҳамда тўртта микрорайон мавжуд бўлиб, тадбирларга ижроия комитет бошлиғи ва бошқармалар раҳбарлари, ҳуқуқни ҳимоя қилиш органи, алоқа, савдо, маиший хизмат ходимлари жалб этилади.

Яқинда ана шундай учрашувлардан бири шаҳардаги 3-маҳаллада бўлиб ўтди. Бу ерда 226 хўжалик бўлиб, 1500 аҳоли истиқомат қилади. Маҳалла комитети раиси С. Иброҳимов, 2-ўрта мактаб ўқитувчиси Ў. Алиқулов маҳалла муаммолари ҳақида жон куйдириб гапиришди. Уй-жой қурилиши учун материалларнинг етишмаслиги, хонадонлар тўла газлаштирилмаганлиги, «Почтовая», «Сельская» кўчаларига асфальт ётқизиш зарурлиги айтиб ўтилди. Шунингдек, маҳаллада ёшлар тарбиясига эътибор талаб даражасида эмаслиги, бу ишга кексаларни жалб қилиш лозимлиги таъкидланди.

Шаҳар ижроия комитети раиси В. Баригин, район партия комитетининг идеология бўйича секретари А. Хаитов муаммоларнинг ҳал этилиши ва унинг ижросини назорат қилиб туражакларини айтишди.

И. НЕЪМАТУЛЛАЕВ.

● *Миш-миш ва ҳақиқат*

АСЛИДА ЖАНЖАЛ БЎЛГАНМИДИ?

«3 август куни соат 1 да Тўйтепа шаҳри бозорида жанжал чиқди. Росмана ур-йиқит бўлди: ўзбеклар корейслар билан муштлашишди, оқибатда икки киши ҳалок бўлди. Энди бозор ишламаяпти, уни ёпиб қўйишди. Милиция бу фактни яширмоқда, нима учун матбуот бу ҳақда хабар бермаяпти?..»

Тошкент шаҳрида истиқомат қилувчи Барно Отахўжаева 6 август куни милицияга сим қоқиб, шу савол билан мурожаат қилди.

«Воқеаларни ўз кўзлари билан кўрганлар»нинг ваҳимали ҳикоялари, атайлаб тарқатилаётган миш-мишлар бизни асосий вазифаларимиздан чалғитиб, қимматли вақтимизни ўғирлашига ҳам анча кўникиб қолдик. Зеро, бундай нарсаларга кейинги пайтларда кўп тўқнаш келаяпмиз. Бироқ, сим қоқаётган одам ўз исми-шарифини айтиб, аниқ факт ҳақида гапираяпти. Демак, бу гапларни албатта текшириб кўриш керак.

Зудлик билан отланиб, Тўйтепа шаҳри томон йўл олдим. У ерда Ўрта Чирчиқ район ички ишлар бўлими бошлиғи, милиция майори Олимжон Холматович Жалилов билан учрашдим.

Шаҳар ва райондаги тартиббузарликлар ҳақида тушган хабарларни бирма-бир синчиклаб текшириб чиқдик. Бундай хабар қайд қилинмаган, чунки умуман бўлмаган.

Ҳамсуҳбатим билан бозор томон йўл олдик. У автостанция ёнида жойлашган. Шу ерлик бир қатор одамлардан «муштлашув» ҳақида сўрадик, аммо улар ҳам лол қолишди. Участка инспектори, милиция катта лейтенанти Маҳмуд Умаров ва жиноят қидирув бўлими бошлиғи Абдураҳмон Ҳамидов ҳам ташрифимиз сабабини эшитиб ҳайрон бўлишди. Шу билан бирга шаҳарда яна иккита бозор — умумий шаҳар бозори ва мол бозори борлигини айтишди. Аммо, бу бозорлар фақат якшанба куни ишлар экан. Бизга хабар қилишган воқеа эса, гўё ҳафтанинг қоқ ўртасида, иш куни юз берган.

Бу орада Олимжон Холматович бундай миш-мишлар кўплаб тарқалаётганини таъкидлаб ўтди. Яқинда «Северний маяк» колхози раисининг маданият ишлари бўйича ўринбосари Борис Уханович Кимдан олинган хатда ҳам, гўёки Ким Пен Хва, «Северний маяк» колхозларида, шунингдек Қўйлиқ бозори территориясида ўғри ва босқинчилар куппа-кундуз куни корейс миллатига мансуб аҳоли уйларига кириб, уларни қўрқитиб пул ва қимматбаҳо буюмларини олиб чиқиб кетишаётгани, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари эса бунга қарши ҳеч қандай чора-тадбир кўрмаётганликлари ҳақида ёзилган экан.

Район милицияси ходимлари хат изидан бориб, унда кўрсатилган адресларда истиқомат қилувчи кишилар билан учрашдилар. Адреслар ҳам тўғри, у ерда яшовчи кишиларнинг исм-шарифлари ҳам хатда аниқ ёзилган. Бироқ, бу одамлар уларнинг уйларига ўғирлик, талон-торож ёки зўравонлик мақсадида бирор бегона кимса киргани ҳақидаги фактларни рад этишди. Шунга қарамай, Б. У. Ким асосан милициянинг Тошкент шаҳридаги Қўйлиқ бозоридаги фаолиятидан норози эканлигини айтиб туриб олди ва «Северний маяк» колхозида истиқомат қилувчилар билан депутат И. Н. Искандаровни учраштиришни талаб қилди. Колхозчилар бу учрашувда кўп нарсаларни гапириб беришади, деди у. Хўжаликда ҳозир тартиб сақловчи дружина ташкил қилинган, лекин колхозчилар ҳамон хотиржам эмаслар.

Б. У. Ким хатини текшириш билан машғул бўлган район милиция бўлими бошлиғининг ўринбосари, милиция капитани Ҳамидулла Иноятов ҳозирги пайтда район аҳолиси ўртасида олиб борилаётган тушунтириш ишлари ҳақида гапирар-кан, СССР халқ депутати И. Н. Искандаров билан учрашув ўтказишга ҳам ҳозирлик кўрилаётгани, бу тадбир депутат меҳнат отпускасидан қайтиб келиши биланоқ ўтказилишини айтди. Унинг таъкидлашича, районда истиқомат қилаётган 44 миллат вакиллари орасида шу пайтгача бирор марта низо чиқмаган. Улар аҳил ва иноқ яшаб, елкама-елка меҳнат қилмоқдалар.

Қисқаси навбатдаги миш-миш ҳам уйдирмадан бошқа нарса эмас экан. Шундай бўлгач бундай уйдирмаларга ишонмаслик керак.

М. МИРСАВУРОВ,
область ижроия комитети Ички ишлар бошқармаси матбуот маркази раҳбари.

ЭЛЕКТРОН ЎҚИТУВЧИ

Информатика давримизнинг кенг тарқалган ва муҳим фанларидан бирига айланиб бормоқда. Мамлакатимизнинг миллионлаб кишилари ҳозирнинг ўзидаёқ унинг сир-асрорларидан воқиф бўлмоқдалар. Аммо бу ҳали етарли эмас.

Хўш, ўқиш жараёнини енгиллаштириш, жадаллаштиришга қандай эришиш мумкин! Бу саволга республикамиз бош кўргазмасида намойиш этилаётган электрон ўқитиш қурилмасидан жавоб топиш мумкин. Самарқанд область Каттақўрғон шаҳридаги 7-қишлоқ ҳунар-техника билим юртида ихтиро қилиниб жорий этилган мазкур аппарат микроэлектрон техника ҳаракати принциплари билан таништириш ва информатика асосларини ўқитишни мукаммаллаштиришга мўлжалланган.

СССР халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг кумуш медали билан тақдирланган ушбу қурилмадан «Информатика ва ҳисоблаш техникаси» курслари ҳамда математик ва мантиқий фикрлаш кўникмасини ҳосил қилувчи ўйинларда фойдаланиш тавсия этилади.

Электрон қурилмадан ўқув жараёнида фойдаланиш у ёки бу материални қисқа муддатлар ичида ўзлаштириш, шунингдек, электрон техника ҳаракати принциплари билан танишиш муддатларини қисқартириш имконини беради.

Ю. РОМАНОВ.

ЧЕТ ЭЛ ЯНГИЛИКЛАРИ

ПБИП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИНИНГ МАЖЛИСИ

ВАРШАВА, 9 август. (ТАСС). ПБИП Марказий Комитетининг сиёсий бюроси навбатдаги мажлисида янги ҳукуматни тузиш билан боғлиқ муаммоларни кўриб чиқди. У Ч. Кишчакнинг «катта коалиция» ҳукуматини тузиш учун кўп куч-ғайрат сарфлаганини таъкидлади. Партия раҳбарияти, дейилади бу ерда эълон қилинган хабарда, ана шу концепцияга асос қилиб олинган барча қоидаларни ҳамон қўллаб-қувватламоқда.

Шу муносабат билан Л. Валенсанинг баёнотига эътибор қаратилди. Л. Валенса Ч. Кишчак ҳукумат тузишига қарши чиқди. Сиёсий бюро аъзолари мунозара давомида Л. Валенса баёнотининг аҳамиятини тўғри баҳолаб, у мамлакат учун жуда зарур бўлган, аниқ ва самарали ишлайдиган уқувли ҳукумат тузиш жараёнини чигаллаштиришига эътибор бердилар. Бу баёнот оппозиция ПБИП коалициясини, бирлашган деҳқонлар партияси ва демократик партияни парчалаб ташлашга, ёки ҳеч бўлмаса, уларнинг сиёсий ҳамкорлигини қийинлаштиришга интилаётганидан далолат беради. Баёнот ҳукумат танглиги чиқиши хавфини туғдиради, мамлакатдаги вазиятни барқарор қилишга мутлақо хизмат қилмайди, деб таъкидлади сиёсий бюро. Бундай баёнот «давра суҳбати»нинг бутун тажрибасини йўққа чиқариб, эришилган битимларнинг мустаҳкамлигини шубҳа остида қолдиришга интилишдан ҳам далолат беради.

Сиёсий бюро ПБИП Марказий Комитетининг 13-пленуми қарорларидан келиб чиқадиган вазифаларни аниқлаб ва уларни кўриб чиқиб, ҳозирги вазиятни ҳамда сиёсий кучлар ва парламент кучларининг янги нисбати вужудга келишини ҳисобга олиб, партия комитетлари ва ташкилотларининг ишида келишиш ва кураш принциплари: халқ ва давлат манфаатларини кўзлаб иш тутаётганларнинг ҳар хил қарашларини ҳурмат қилган ҳолда уларнинг ҳаммаси билан келишиш ва ПХРда социализм ҳамда ҳуқуқ-тартиботга қарши қаратилган ҳар қандай ҳаракатларга қарши кураш олиб бориш етакчи принциплар бўлиб қолиши лозимлигига эътиборни қаратди.

Сиёсий бюро озиқ-овқат соҳасида бозор муносабатларини жорий этиш билан боғлиқ муаммоларни кўриб чиқиб, партия органларини озиқ-овқат маҳсулотлари бозоридаги аҳволни яхшилашга қаратилган барча тадбирларни қўллаб-қувватлади.

ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Ҳозирги пайтда Венгрия ҳукумати хорижда яшаётган венгерларга ғамхўрлик қилишга интилмоқда, деб таъкидлади ВСИП Президиумининг аъзоси, ВХР давлат министри И. Пожгаи. У Кечкемет шаҳрида венгер тилида сўзлашувчилар VI халқаро конференциясида сўзга чиқди. Венгерлар жаҳон иттифоқи хорижда яшаётган венгерларнинг ватан билан тил ва маданий алоқаларини мустаҳкамлашга кўмаклашиш мақсадида тўрт йилда бир марта шу анжуманни чақириб туради.

И. Пожгаи ВХР ҳукумати янги, демократик Венгрияни барпо этишга ҳаракат қилаётганини уқтирди. Буни рўёбга чиқаришнинг мисоли сифатида у 1956 йил воқеаларига қайта баҳо берилганини, гражданларнинг ижтимоий бирлашмалар тузиш ҳуқуқлари тўғрисида қонун қабул қилинганини, янги мудофаа концепциясини, шунингдек ВХР билан Австрия чегарасидаги махсус тўсиқлар системаси бўлган «темир пардани» йўқотиш тўғрисида қарор қабул қилинганини айтди.

Жаҳондаги 20 мамлакатдан келган конференция қатнашчилари венгер тили ва адабиётидан дарс бериш тажрибасини ўртоқлашадилар, замонавий венгер маданиятини чет элларда тарғиб қилишнинг долзарб масалаларини муҳокама қиладилар

«БИРДАМЛИК» ИЧИДАГИ ИХТИЛОФЛАР

ВАРШАВА (ТАСС). Таркиби унчалик бир тусда бўлмаган «Бирдамлик» касаба союзи ичида ихтилоф кучайиб бормоқда. Шчецин шаҳрида «Бирдамлик» касаба союзида демократик сайловлар ўтказиш йўлидаги «Битим» қатнашчиларининг учинчи умумпольша учрашуви бўлиб ўтди. Бу «битим» А. Валенсага нисбатан оппозицияда турган турли гуруҳларни бирлаштиради. Битимнинг Варшава, Лодзь, Шчецин, Вроцлав ва баъзи бошқа шаҳарларнинг вакилларидан иборат етти кишилик секретариати сайланди. М. Юрчик (Шчецин) секретариат раиси қилиб сайланди. Секретариат «касаба союзида демократик сайлов ўтказиш, «Бирдамлик» касаба союзи программасининг лойиҳасини ишлаб чиқиш»га тайёргарлик кўриш мақсадида ташкилий иш билан шуғулланади.

Битим қатнашчилари қабул қилган резолюцияда ҳукуматнинг озиқ-овқат маҳсулотлари соҳасида бозор муносабатларини жорий этиш тўғрисидаги қарори танқид қилинади, уларнинг фикрича, бу тадбир аҳоли турмуш даражасининг сўзсиз пасайишига олиб боради, оммавий иш ташлаш тўлқини хавфини келтириб чиқаради. Резолюция муаллифлари шу билан бир вақтда меҳнат коллективларининг эътиборини иш ташлаш экономика учун хавфга айланганлигига ва иш ташлаш сўнгги восита деб ҳисобланиши лозимлигига қаратадилар.

«Бирдамлик» регионал ташкилий комиссияси президиумининг 11 аъзосидан 6 таси шу комиссиянинг Лодзь шаҳрида бўлиб ўтган мажлисида комиссия раиси Р. Костшеванинг ўзбошимчалик билан раҳбарлик қилиш методларига қарши «исён кўтардилар». «Виборча газета»сининг хабар қилишича, улар Р. Костшевани касаба союзларга раҳбарликнинг мустабид усулларини қўллашда айбладилар, президиум ташаббусларини бўғиб қўйишда ва нотўғри молиявий сиёсат ўтказишда айблаб, раисга ишонч билдириш ва билдирмаслик масаласини ўртага қўйдилар. Раисга ишонмаслик тўғрисидаги резолюция кўпчилик овоз билан рад этилгач, резолюциянинг олти муаллифидан бештаси истеъфо берди.

ХИТОЙДАГИ ИҚТИСОДИЙ ВАЗИЯТ

ПЕКИН, 9 август. ТАСС мухбири Марат Абулхатин хабар қилади: ҳозирги вақтда иқтисодий иш Хитой Компартияси ва ХХР ҳукумати фаолиятидаги асосий ишдир. Яқинда бўлиб ўтган воқеалар мамлакатга анча иқтисодий зарар етказганлигини, улар Хитой халқ хўжалиги муаммоларини тағин ҳам кўпроқ чигаллаштирганлигини ҳалол ва очиқчасига тан олиш зарур, деб ёзди бугун ХКП Марказий Комитетининг органи «Женьминь жибао» газетаси.

Тартибсизликларни ва ҳукуматга қарши исённи келтириб чиқарган шахслар ўзларининг сиёсий мақсадларига эришиш учун хўжалик соҳасидаги мавжуд қийинчиликлардан фойдаланиб қолишга уриндилар. Шу билан бир пайтда бир қанча мамлакатлар Хитойга сиёсий ва иқтисодий тазйиқ ўтказиш учун ХХРга қарши жазо чораларини қабул қилдилар. Бундай ҳаракатлар биринчи навбатда Хитой экономикаси муаммоларини тағин ҳам чигаллаштиришга қаратилган. Буларнинг ҳаммаси баъзи одамларда, Хитой юз берган аҳволдан шараф билан чиқа оладими, ХКП ва ҳукумат иқтисодий қурилиш соҳасида белгиланган вазифаларни бажара оладими ёки йўқми деган шубҳа туғдирди.

Экономикада қийин вазият юз берганлигини биз ҳалол ва очиқ айтамиз, деб ёзади «Женьминь жибао». Иқтисодий стратегиямиз «тўғри ва аниқ»лигини таъкидлашимиз зарур. «У ўзининг ҳаётийлигини ва тўғрилигини исботлади». Капитал қурилиши суръатлари ва кўламлари қаттиқ назорат қилинмоқда. Ишчилар ва хизматчиларнинг иш ҳақи муттасил ошиб бормоқда. Буларнинг ҳаммаси экономикани тартибга солиш ва иқтисодий тартиб ўрнатиш ишида муайян ютуқлар борлигидан далолат беради.

Ҳозир мамлакат бутун халқ хўжалигини янада ривожлантиришда туб бурилиш бўлишига эришиш учун мумкин қадар кўпроқ куч-ғайрат сарфлаши зарур. Бунинг учун мамлакат корхоналарида ислоҳот ўтказишни давом эттириш, иқтисод қилиш ва тежаш кампаниясини кенг авж олдириш, пулнинг қадрсизланишини, нарх-навонинг ортишини тўхтатиш чораларини кўриш зарур, деб таъкидлайди ХКП Марказий Комитетининг органи.

Америка Қўшма Штатларининг Англиядаги Гринэм-Коммон ҳарбий ҳаво базасидан дастлабки қанотли ракеталарни олиб чиқиб кетиш бошланди. Совет-Америка шартномасига биноан бу ракеталар йўқ қилиб ташланади. Суратда: «Гэлакэи» транспорт самолётида қанотли ракеталарни ортиш пайтида.

Рейтер—ТАСС сурати.

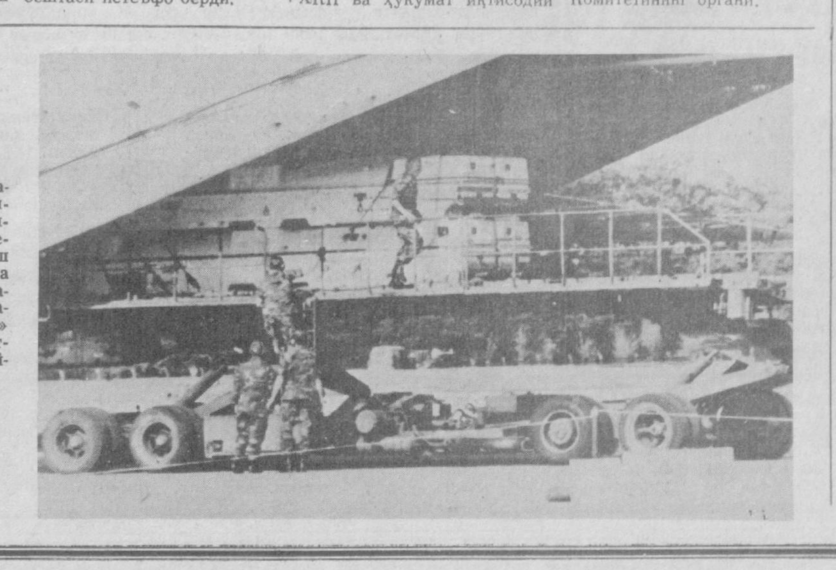

СЎНГГИ СОАТДА

ҚОҲИРА. Миср Араб Республикаси хавфсизлик кучлари «Янги ислом инқилоби» деб аталган экстремистларнинг яширин ташкилотини фош қилдилар. Бу ташкилот мамлакатдаги ҳозирги режимни ағдариб ташлашни мақсад қилиб қўйган. Бу ҳақда Мисрда чиқадиган «Роз ал Юсеф» ҳафталиги хабар қилди. Ана шу тўданинг бир қанча аъзоларини қамоққа олиш чоғида маҳфий ёзувлар аниқланган. Уларда экстремистларнинг Миср пойтахти ва йирик саноат марказларидаги муҳим ҳаётий объектларни портлатиш режалари баён қилинган.

●

ИСЛОМОБОД. Пешавор ва Равальпиндида бомба портлаши натижасида беш киши ҳалок бўлди ва 80 га яқин киши жароҳатланди. Пешаворда (шимоли-ғарбий чегара вилояти) бозорга кираверишда пластмассадан ясалган портловчи қурилма ҳаракатга келтирилди. Равальпиндида бир неча минут оралатиб иккита портлаш юз берди. Бу бомбалар шаҳарнинг гавжум кўчаларида қолдирилган иккита автомашинага ўрнатилган эди. Миналаштирилган автомашиналарнинг портлаши атрофдаги биноларга, электр симларига, кўп автомобилларга шикаст етказди.

Сўнгги икки йил ичида Покистонда бомба портлашидан 300 дан кўпроқ одам ҳалок бўлди. Маҳаллий шарҳловчиларнинг фикрича, аҳолининг оғир ижтимоий-иқтисодий аҳволи ва миллатлараро зиддиятлар зўравонликнинг авж олишига сабаб бўлмоқда.

●

КОЛОМБО. Мальдив республикасининг олий суди ўтган йилнинг ноябрида президентни ағдариб ташлашга уринишда қатнашганлардан олти кишини якшанба куни ўлим жазосига ҳукм қилди. Яна саккиз нафар исёнчи одам яшамайдиган олис районларга сургун қилинади. Қолган 54 нафар судланувчига доир ҳукм ҳафта давомида эълон қилинади. Мальдив республикасида амал қилувчи қонунларга мувофиқ маҳкум этилганлар суд ҳукми устидан шикоят қилишга ҳақли эмаслар, бироқ республика президенти Мамун Абдул Гайом ҳукмни юмшатиш ҳуқуқига эга.

(ТАСС).

Ижодкорлар даврасида

ҚЎШ ҚАНОТ

Ёшлигимда заводда ишлаб, дорилфунунда сиртдан ўқирдим. Ижодга бўлган қизиқиш мени журналистика бўлимига етаклаган эди. Ўша кезларда ёши анча улуғ курсдошим Миртурсун Мирсоатов мени ёш ижодкорлар даврасига таклиф этиб қолди. Даврада номи чиққан шоирлардан Анвар Исроилов, шеъриятда эндигина қалам тебратаётган Ҳайдар Муҳаммад, мухбирликка ҳавасманд Исмоил Усмонов ва бошқалар бор эди. Даврадаги барча суҳбатдошларнинг фикри-зикри ижодда. Уюшма иштирокчилари яратган ижод намуналарига нисбатан талабчанлик ва меҳрибончилик яққол сезилиб турарди. Тўгарак худди Муқимию Завқий, Фурқату Фитрат замонларидаги адабий уюшмаларни эслатарди. Афсус бундай тўгараклар ҳақида қайта эшитмадим, учратмадим...

Уюшманинг раиси мен билан бир курсда ўқиётган Асрор эди. Аудиторияда ўзини босиқ тутадиган бу йигит тўгаракда фаол ташкилотчи сифатида танилганди.

Асрорнинг ҳаёт йўли болалигидан нотекис бўлган эди. Дастлаб шеъриятга, кейин санъатга ва илмга берилди. Островский номли пионерлар саройи драма тўгараги аъзолари саҳналаштирган «Хатарли йўл» спектаклида ўқитувчи чол, «Жазоир — менинг Ватаним»да Бенсорий ролларини ижро этди. Шу саройда шоир Ғайратийнинг суҳбатларини тинглади, Ҳайриддин Салоҳ, Эркин Воҳидов, Анвар Исроилов сингари қаламкашлар билан дардлашди, ижодий ҳамкорлик қилди.

Тошкент Давлат университети журналистика факультетида ўқиб юрган кезларида унинг кўплаб шеърлари, ҳикоялари, мақолалари эълон қилинди. «Ёш ленинчи», Ангренда чиқадиган «Ўзбекистон шахтёри» газеталарида ишлаб, қаламини яна ҳам қайради. «Ёш ленинчи»да, «Кичик Насриддин» деган ҳажв бўлимини кашф этди, мустақил равишда машинкада ёзиш, стенограмма ва фотони ўрганди, секретариат ишини пухта эгаллади. Босмахона ишларига яқинлашди.

Кейинроқ эса илмий ишлар билан шуғуллана бошлади. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номидаги тил ва адабиёт институтида ишлаган кезларида «Алпомиш» достонининг генезиси» мақоласи билан фольклоршунослар сафига қўшилди. Ҳоди Зариф, Порсо Шамсиев, Воҳид Зоҳидов, Шоназар Шоабдураҳмонов, Ҳамид Сулаймон, Мақсуд Шайхзода сингари табаррук олимлар унга устозлик қилишди. 1970 йили филология фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун «Фозил Йўлдош ўғлининг достончилик маҳорати» мавзуида диссертация ёқлади. Илмий раҳбари ўша вақтда филология фанлари кандидати, эндиликда фан доктори, профессор Муҳаммаднодир Саидов эди.

Асрорнинг ҳимояси ниҳоятда баҳсли ўтгани эсимда. Ижобий тақриз берган оппонентлар, илмий кенгаш аъзолари диссертация мазмуни бўйича анча тортишишди. Диссертант саволлар ва эътирозларга жуда хотиржамлик, илмий одоб билан жавоб берар, бу жавоблар эса моҳият-эътибори билан яна баҳс қўзғатарди.

Ҳимоя уч ярим соат давом этди. Ниҳоят диссертант ғалабага эришди. Лекин ўз диссертациясида иззатталаб олимларнинг фикрларини инкор этган ёш Асрордаги дадиллик баъзиларга ёқмади. Унинг устидан Олий аттестация комиссияси (ВАК)га думалоқ хатлар ёзишди. Энди Асрор диссертацияни ВАК аъзолари олдида қайта ҳимоя қилишга мажбур эди. Бу катта имтиҳондан ҳам у муваффақиятли ўтди.

Олим ва журналист Асрор Самад ўшандан бери икки соҳада баракали меҳнат қилиб келаяпти. У доимо изланишда. Биринчи бўлиб кооператив нашриёт ташкил этганлиги ҳаммага маъқул тушди. 1987 йил 17 декабрда нашриётни рўйхатдан ўтказди. Бунда у Ўзбекистон журналистлар Союзи Тошкент ташкилотига суянди. Нашриёт «Нур» деб номланди. Ижодий уюшмага республикада кўзга кўринган олимлар, журналистлар, ёзувчилар бирлашишди. Улар иштирокида «Ўзбекистон» нашриётида «Наврўзи олам бугун» деган китоб нашр этилди. Ҳозир эса Абдулла Қаҳҳорнинг «Ҳикматлар» китоби китобхонлар қўлига тегиш арафасида турибди. Бунда ижодий уюшма раиси Асрор Самаднинг хизматлари катта бўлаяпти.

Олим сифатида эса Асрор Абдусамедовнинг «Ҳабибий» монографияси, бир неча рисоласи, 60 га яқин илмий мақолалари эълон қилинган. Бевосита илмий раҳбарлигида 8 та кандидатлик диссертацияси тайёрланган ва муваффақиятли ҳимоядан ўтган. Кўплаб шогирдлари редакция ва нашриётларда, партия ва совет органларида, илм даргоҳларида меҳнат қилишмоқда.

СССР Журналистлар Союзи аъзоси, «Тошкент ҳақиқати» газетаси редакцияси ҳузуридаги сиртқи атеизм университети жамоатчилик кенгашининг ташкилотчиси ва котиби, истеъдодли қаламкаш Асрор Абдусамедов эллик ёшга тўлди. У янги режалар билан яшамоқда. Халқи олдида ўзини ҳамиша бурчли деб ҳисоблайди.

Ш. МИРАЛИМОВ,
Ўзбекистон Журналистлар Союзи Тошкент ташкилоти правлениесининг бюро аъзоси, тарих фанлари кандидати.

«ДИЛШОД» ШОД ЭТМОҚДА

Ўзбекистон театр арбоблари союзи, актёрлар уйи ҳузуридаги «Ўзбекистон юлдузлари» студиясида «Дилшод» ашула ва рақс ансамбли ташкил топганига ҳали бир йил тўлгани йўқ. Мана шу қисқа давр ичида ансамбль ўз репертуарига эга бўлди.

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати, Мухтор Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваторияси доценти Ғуломқодир Эргашев раҳбарлигидаги мазкур ансамбль шу кунларда областимизнинг турли жойларида бўлиб, концертлар намойиш этишмоқда. Улар шу кунгача Тўйтепадаги тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси, Чирчиқдаги «Октябрь 10 йиллиги» дам олиш уйи, Оржоникидзе районидаги «Лимонарий» колхоз комбинати, Қибрайдаги «8 март» ҳамда «Чинобод» санаторийларида, Коммунистик районидаги Охунбобоев номли колхозда бўлишиб ўз санъатларини намойиш этишди.

Куни кеча мазкур ансамбль коллективи «Ботаника» санаторийсига ташриф буюрди. Лирик хонанда Абдурауф Ёқубовнинг «Отам», «Баҳор» қўшиқлари, Ҳотамжон Қосимов ижросидаги классик қўшиқлар, ёш хонанда Санобар Шоикромова ижро этган ашулаларни дам олувчилар севиб тинглашди. Ансамблнинг камол топишида Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Салоҳиддин Тўхтасиновнинг кўмаги катта бўлаяпти.

Р. УСМОНОВА.

●

МАЪМУРИЙ БИНОДА АМБУЛАТОРИЯ

● ТОШКЕНТ РАЙОНИ. «Ленинград» совхози раҳбарлари меҳнаткашлар саломатлиги ҳақида ғамхўрлик қилмоқдалар.

Яқинда совхоз маъмурий биносида амбулатория ташкил этилди. Мазкур амбулатория ходимлари совхоз аҳолисига намунали хизмат кўрсата бошлади. Жумладан, терапевт Саломат Туркибоева, ҳамшира Севара Отаева, фельдшер Жамила Саидазимова хизматидан совхоз меҳнаткашлари мамнун.

Куни кеча мазкур амбулаторияда стоматология бўлими иш бошлади. Келгусида амбулатория кенгайтирилади.

А. ФОЗИЛОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ҲУРМАТЛИ ТОШКЕНТЛИКЛАР ВА ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ!

ТОШКЕНТДАГИ РЕСПУБЛИКА ОТЧОПАРИ

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЭНГ ЙИРИК ОТ-СПОРТ МАРКАЗИ ҲИСОБЛАНАДИ

СИЗЛАРНИ ҲАР ЯКШАНБА КУНИ, СОАТ 11.00 ДА ТОШКЕНТ ОТЧОПАРИГА ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ.

20 АВГУСТДА МАВСУМНИНГ АНЪАНАВИЙ БОШ СОВРИНЛАРИ ЎЙНАЛАДИ.

Мусобақаларда колхозлар, совхозлар ва Ўзбекистон ССР, Қозоғистон ССРнинг от заводларида етиштирилган энг яхши отлар қатнашади.

Ҳамма хоҳловчиларни от-спорт лотереясида қатнашишга таклиф қиламиз.

ТОТАЛИЗАТОР —

Бир маротаба отда чопиш ёки пойга ўйинида қатнашиш учун бир дона билет қиймати — 1 сўм.

Қуйидагилар доим сизларнинг хизматингизда:

Отда сайр қилиш учун от бериб туриш прокати бутун йил мобайнида ишлайди (душанбадан ташқари). Отчопар корхоналар, олий ва ўрта ўқув юртлари ҳамда муассасаларнинг раҳбарлари билан шартномалар тузади.

Отни бир соатга прокатга бериш қиймати — 3 сўм.

Энг жажжи ташриф буюрувчилар учун болалар фаэтонини таклиф қиламиз.

Битта билетнинг қиймати — 30 тийин. Прокат соат 10 дан 18.00 гача ишлайди.

«БЕГА» ресторани — соат 12 дан 23.00 гача очиқ, танаффус соат 17 дан 18.00 гача.

Отчопар адреси: Тошкент шаҳри, Халқлар дўстлиги проспекти, (метронинг С. Раҳимов станцияси). Телефонлар: 76-76-28, 76-75-47.

ХОТИРА

ОТАШҚАЛБ КОММУНИСТ

● РАЙОН йўл қурилиш ремонти участкасининг мажлислар залида Ўзбекистон ССР Халқ Комиссарлари Совети дастлабки раиси Султон Сегизбоев таваллудининг 90 йиллигига бағишланган йиғилиш бўлди. Унда Улуғ Ватан уруши ва меҳнат ветерани Абдураим Оққулов, Куйбишев номли колхоз экономисти Қодир Сарибоев, район партия комитети идеология бўлимининг мудири А. Мустафоев, шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси Т. Хотамовлар сўзга чиқиб, С. Сегизбоев ҳаёт йўли ва меҳнат фаолияти ҳақида гапиришди. Шу куни район болалар кутубхонасида «Оташқалб коммунист», «Унга Ленин ишонган эди» фотокўргазмалари намойиш этилди.

Р. ИНОҒОМОВА,
Оққўрғон райони.

ҲАҚИҚАТНИ СЎЗЛАЙЛИК

Мамлакатимизда қайта қуришнинг энг мураккаб жараёнлари давом этмоқда. СССР халқ депутатлари съездида улар билан боғлиқ муаммолар ҳақида атрофлича гап борди. Лекин ўзгаришлар ҳамма жойда ҳам кўнгилдагидек силлиқ ва осон кечаяпти, деб бўлмайди. Хатоларимиз, ҳал қилиниши лозим бўлган масалалар кўп. Яна бир томондан жамоатчиликни айрим ёшлар тутаётган ножўя йўл ҳам ташвишга солаяпти. Ўз вақтида таълим-тарбияга етарли эътибор берилмаганлиги туфайли баъзан кўнгилсизликлар содир бўлаяпти. Жамоатчилик тартиби бузилаяпти, турли шиорлар кўтариб намойишлар уюштирилмоқда. Олмаота, Сумгаит, Тоғли Қорабоғ воқеалари, Тбилиси фожиаси қолаверса, Фарғона областидаги нохуш воқеалар фикримизнинг далилидир.

Ёшларнинг қалбига қандай йўл топмоқ керак? Уларнинг соғлом фикрлашга, ҳушёрликка чақириш мумкинми?

Институтимиз партия ташкилоти раҳбарлигида ташкил этилган «Позиция» клуби бу борада дуруст ишлаяпти, деса бўлади. Клуб биринчи галда талабаларнинг марксча-ленинча дунёқарашларини шакллантириш, сиёсий суҳбатлар ўтказиш, интернационализм ғояларини тарғиб қилишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган.

Унда барчани ҳаяжонга солаётган қайта қуриш, мамлакатимизнинг ички ва ташқи сиёсати, ўзбек тилига давлат мақомини бериш, икки тиллилик, экология каби масалалар муҳокама қилиняпти. Биринчи йиғилишимиз институтнинг 4-ётоқхонасида иқтисод факультети талабалари даврасида бўлиб ўтди. Унда сиёсий иқтисод фанлари кафедрасининг доценти, СССР Журналистлар союзининг аъзоси Ю. Йўлдошев, аспирант Ҳ. Темировлар иштирок этдилар. Дастлабки даврада бор-йўғи қирққа яқин студент қатнашган бўлса-да, улар клубнинг биринчи қалдирғочлари бўлиб қолдилар. Даврадагиларнинг асосий қисми иқтисодчилар бўлганлиги учун республикамизнинг тўла хўжалик ҳисобига ўтиши, кундалик истеъмолимизга зарур бўлган «тақчил» маҳсулотлар, «Бирлик» ташкилоти фаолиятига доир саволлар кўпроқ берилди. Йиғилишни олиб борган доцент Ю. Йўлдошев студентларнинг мустақил айтган фикрларига асосий эътиборни қаратган бўлса-да, биз учун энг муҳими ёшларга ҳақиқатни сўзлаш эди.

Клубнинг навбатдаги учрашуви механика-техника факультети студентлари ҳузурида ўтди. Яна саволлар, саволлар... Улардан талабалар дилида кечаётган муаммолар нечоғлик кўп ва долзарб эканлигини сезиш қийин эмасди. Берилаётган саволларда оммавий ахборот воситалари орқали дадил айтилмаётган гаплар ҳақида ҳам фикрлар юритилди. Хусусан, Фарғонада нималар бўлаяпти? Нима учун бундай хунук воқеа 45 йил аҳилликда яшаган икки қондош халқ орасида содир бўлди? Коммунистлар, комсомол-ёшлар қандай йўл тутдилар? Мишмишларга ишониш керакми? Яқинда Тошкентда рухсат этилмаган намойишларнинг авж олиши мумкинми?

Бу — ёшларимизни ташвишлантираётган масалалардир. Очиғини айтиш керак. Ҳозирги ёшлар бундан 10-15 йил илгариги тенгдошларидан фарқ қиладилар. Бугунги студент «ёрқин келажак» хусусида эмас, шу кундаги ҳақиқатни билишни истайди. Шунинг учун ҳам иқтисод, жамиятшунослик фанларидан дарс берадиган ўқитувчиларга қийин бўлиб қолди. Қийин лекин, қизиқарли.

Талабаларни ўйлантираётган муаммолар кўп. Бу жуда яхши, албатта. Демак, клуб ёшларда қизиқиш уйғота олаяпти. Партия, комсомол ташкилотларининг, ўқитувчиларнинг меҳнатлари зое кетмаяпти.

Ф. ИСМОИЛОВ,
Тошкент тўқимачилик ва енгил саноати институти доценти.

ТОШКЕНТ «ВОДОКАНАЛ» ТРЕСТИ АБОНЕНТЛАРГА МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Уз водопровод-канализация хўжаликларингизни 1989-90 йил қиш мавсумида фойдаланишга белгиланган муддат — 1 октябргача тайёрлаб қўйишингизни сўрайди. Бунинг учун қуйидагиларни амалга ошириш лозим:

водопровод ва канализацияларни профилактик ремонтдан чиқариш;

вақтинча мавсумий сув шохобчаларини ўчириб қўйиш;
ташқи трубопроводларни, учет узелларини ва сув йўлларини иситиш.

Қиш шароитларида фойдаланиш учун тайёрлаб қўйилмаган водопровод-канализация хўжаликлари қўшимча огоҳлантирилмай туриб

ШАҲАР ВОДОПРОВОД ТАРМОҒИДАН ЎЧИРИБ ҚЎЙИЛАДИ.

Айни бир вақтда счетларни ўз вақтида тўлаш заруратини ҳам эслатиб ўтамиз.

Ҳовлиларда жойлашган водопроводлардан қиш даврида фойдаланиш учун тайёрлаш юзасидан ҳовли водопроводларини шундай иситиш лозимки, трубанинг ташқи сирти билан иситувчи материал оралиғида 40—60 мм кенгликда ҳаво бўшлиғи қолдирилиши лозим.

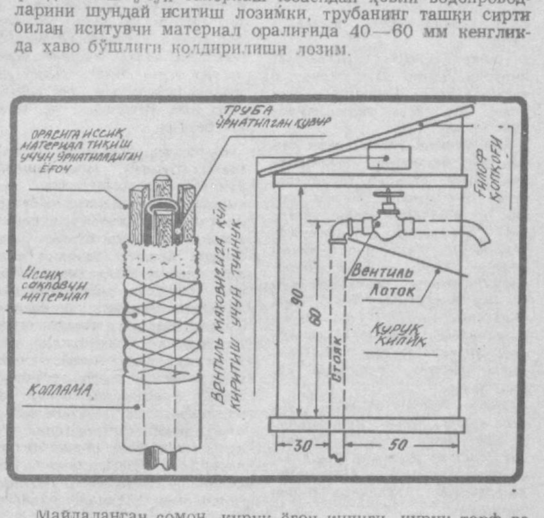

Майдаланган сомон, қуруқ ёғоч қипиғи, қуруқ торф ва бошқа иссиқлик сақловчи материаллардан иситувчи сифатида фойдаланиш мумкин.

Иситувчи материалнинг қалинлиги 30—35 см.дан кам бўлмаслиги шарт.

Водопроводнинг жўмракка уланган очиқ қисмини ўрашда сим тўрлар, қоп, ивимайдиган қаттиқ қоғоздан фойдаланиш мумкин.

Труба ўраб бўлингач унга ёғоч ғилоф кийгизилади ва ғилофнинг бўш қолган жойи қипиқ билан тўлдирилади.

Кўп вақт жўмракка сальникли нобивка кийгизиб қўйилади, бу иссиқликни сақловчи материал ичига сув киришига олиб келади. Бунга йўл қўймаслик учун жўмрак тагига сопол тарновча ёки бир бўлакча шиферни сув нари кетиши учун қиялатиб қўйиш лозим.

Ёғоч ғилоф усти олиб қўйиладиган қопқоқча билан ёпилади ва жўмракка қўл узатиш учун тешикча қолдирилади.

ЎҚУВЧИЛАР УЧУН

● ҲАР йилгидек, бу йил ҳам Тошкент шаҳар савдо бошқармаси Горький номли истироҳат боғида мактаб бозорини ташкил этди. Бу ердан харидорлар бежирим либосларни, турли ўқув қуроллари ва чиройли қилиб тикилган сумкаларни сотиб олишлари мумкин. Суратда: бозорнинг савдо шаҳобчаларида.

Р. Альбеков суратга олган.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»ГА ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

Ҳурматли газетхонлар! 1990 йил газета ва журналлари учун обуна қилиш давом этмоқда. Келаси йил ҳам «Тошкент ҳақиқати» газетасини мунтазам олиб туришни истасангиз шу кунларда унга обуна бўлишни унутманг. Бунинг учун «Союзпечать» агентлигига ёки иш жойингиздаги, ўқув юрти ва турар-жойингиздаги жамоатчи матбуот тарқатувчиларга мурожаат қилсангиз бўлади. Улар Сизни келаси йил матбуоти учун обуна қилиб қўйишади.

«Тошкент ҳақиқати»га обуна исталган муддат учун чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Газетанинг ОБУНА БАҲОСИ бир йилга — 7 сўм 68 тийин, олти ойга — 3 сўм 84 тийин.

ХАТЛАР «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» НАЗОРАТИДА

ТЎЛИҚ ЖАВОБ КУТЯПМИЗ

«142—165 коттежлар олдидан ўтадиган иссиқлик йўлини кўпчилик обод қилиб қўйган ердан ўтказишни планлаштиришяпти. Иссиқлик йўли кўрсатилган жойдан ўтса, биз ўстирган қанчадан-қанча дарахтлар кесилиб кетади.

Бунинг устига шу ерда 15 га яқин ҳар хил темир гаражлар бор. Уларнинг айримлари рухсатсиз қурилган бўлса, баъзиларининг эгаси йўқ. Гаражларнинг атрофи ифлос, ташландиқ аҳволда».

«Марказ-5» да яшовчи бир группа аҳоли томонидан редакцияга юборилган юқоридаги мазмундаги хатга Киров район Совети ижроия комитетининг раиси Р. А. Калоновдан жавоб олинди.

Унда хат район Советида кўриб чиқилганлиги, кўпчилик аҳолининг ҳақли талаби ҳисобга олиниб қурилаётган 16 қаватли янги бинога иссиқлик йўлини бошқа ердан ўтказиш учун тегишли ташкилотлар билан келишилган ҳолда қарор қилинганлиги айтилади.

* * *

РЕДАКЦИЯДАН: аҳолининг ташвишланиб редакцияга ёзган шикоят аризасида асосан иккита масала кўтарилган эди. Аризадаги биринчи масала ҳисобга олиниб, кўпчиликнинг талаби қондирилибди, бу яхши. Лекин иккинчи асосий масала ҳақида жавобда лом-лим дейилмайди.

Аҳоли яшаётган коттежлар олдига рухсатсиз қурилган, айримлари эса эгасиз бўлган бу гаражлардаги машиналарнинг эгалари аҳолининг тинчлигини бузаяпти, ҳавони ифлослантираяпти. Масалан, 142-коттежнинг эгаси бу ердаги шароитга кўника олмай шаҳар ижроия комитетига бориб ордерини алмаштирди ва бошқа ерга кўчиб кетди.

Бу ердаги антисанитария ҳолати тугатиладими? Гаражлар олиниб ташланадими ёки тартибга келтириладими? Шулар ҳақида район ижроия комитетидан аниқ ва тўлиқ жавоб кутамиз.

ТОШКЕНТ ЯНГИЛИКЛАРИ

СЕРГЕЛИДА ЯНГИ МАКТАБ

Пойтахт кенжа районларидан Сергели ҳам йил сайин кенгайиб ободонлашиб бормоқда. Бу йил районда яна бир 1568 ўринли муҳташам мактаб ёшларни ўз бағрига олади. Бу ерда 33 та синф хонаси, ошхона, спорт ва мажлислар зали, ҳовлида спорт соғломлаштириш майдончаси ҳам бор. Бинони 159-трест 8-қурилиш бошқармасининг К. Раҳимов, Н., Зубинин бошлиқ комплекс бригадалари жадаллик билан қуриб пардозловчиларга топширдилар.

Ҳозир мактабга ўқув инвентарлари сотиб олинмоқда. Мактабда замонавий талаб даражасида ёшларни ўқитиш учун ҳамма шароитлар яратилмоқда.

С. СУЛТОНОВ.

Муҳаррир ўринбосари Р. УМАРОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р.— 04274. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Б.—1660. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12